

DEED OF TRUST

creating

Q(H)UBEKA TRUST

THEIBOLE YA DIKAHARE

KAROLO YA I: SELELEKELA.....	3
1. DITLHALOSO LE DIPHETOLELO	3
2 SELELEKELA	8
KAROLO YA II: LETLOLE LA TRUST LE BATSHEPUWA BA LONA.....	8
3 HO ETSWA HA LETLOLE LA TRUST	8
4 SEPHEO SE KA SEHLOOHONG SA LETLOLE LA TRUST.....	9
5 MAEMO A MOLAO	9
6 HO NETEFATSA BAHLAHLEDI BA DITLELEIMI BA TSHWANELEHANG.....	9
7 TJHELETE YA LETLOLE LA Q(H)UBEKA TRUST.....	10
8 BATSHEPUWA LETLOLENG.....	12
9 DITJEO LE DITEFELLO	18
10 DIAKHAONTE LE DITLALEHO (DIRAPOTO).....	21
11 MESEBETSI E AKARELETSANG YA BATSHEPUWA LETLOLENG	24
12 MATLA A BATSHEPUWA LETLOLENG.....	26
13 MAJALEFA	29
14 HO BA LE LE HO BA MONGA THEPA YA LETLOLE LA TRUST	29
15 BOLELELE BA NAKO LE HO KGAOTSA.....	30
KAROLO YA III: DITEFELLO TSA TSAMAISO	30
16 MEPUTSO E LEFSHWANG KE BATSHEPUWA	30
17 MOFUTA LE TSHWANELEHO YA MEPUTSO E LEFSHWANG KE BATSHEPUWA LETLOLENG.....	36
18 DIPEHELO TSA MOPUTSO OFE KAPA OFE	38
19 BOIKARABELO BO BONG BO KGETHEHILENG BA BATSHEPUWA LETLOLENG	39
20 HO FEDISA	39
21 MEHATO YA HO LOKISA DIPHAPANG	39
KAROLO YA IV: DITABA TSE DING.....	41
22 MOLAO O LAOLANG	41
23 HO AROLWA	41
24 DIKAROLO TSE TSAMAELANANG	41

KAROLO YA I: SELELEKELA

1. DITLHALOSO LE DIPHETOLELO

1.1 Mantswe a latelang le dipolelo, ntle le haeba ho boletswe ka ho fapaneng kapa ka mokgwa o sa tshwaneng le taba ka kakaretso eo a hlahang ho yona, a tla ba le moelelo o amanang le dipolelo tse tsamaelanang le meelelo:

1.1.1 "**Anglo American**" ho buuwa ka Anglo American South Africa Limited, khamphani e ngodisitsweng Rephabliking ya Afrika Borwa eo nomoro ya yona ya ngodiso e leng 1917/005309/06;

1.1.2 "**AngloGold**" e bolelwa ka AngloGold Ashanti Limited, khamphani e ngodisitsweng Rephabliking ya Afrika Borwa eo nomoro ya yona ya ngodiso e leng 1944/017354/06;

1.1.3 "**Bahlahlobi ba dibuka tsa ditjhelete**" ho buuwa ka bahlahlobi ba dibuka tsa ditjhelete tsa letlole la Trust ba nako le nako;

1.1.4 "**Majalefa**" ho buuwa ka batho ba boletsweng polelong ya 13;

1.1.5 "**Letsatsi la Kgwebo**" ho buuwa ka letsatsi lefe kapa lefe ntle le Moqebelo, Sontaha kapa Letsatsi la Naha la Phomolo la Setjhaba ho ya ka Gazette ya Rephabliki ya Afrika Borwa;

1.1.6 "**CCOD**" ho buuwa ka Mokomishinara wa Ditlhapiso tsa Mafu a Mesebetsing kapa Compensation Commissioner for Occupational Diseases e kgethilweng tlasa karolo ya 54(a) ya molao wa ODMWA (jwalo ka ha o fetolwa nako le nako, kapa mohlahlami ofe kapa ofe);

1.1.7 "**Bahlahledi ba Ditleleimi**" ho buuwa ka batho bao ho nang le boitsebahatso ba bona ba hore ke Bahlahledi ba Ditleleimi ya Tumellano ya Tefello;

1.1.8 "**COIDA**" ho buuwa ka Compensation for Occupational Injuries and Diseases Act (Molao wa Ditlhapiso tsa Dikotsi Mosebetsing), Molao wa 130 wa 1993 (jwalo ka ha o fetolwa nako le nako, kapa mohlahlami ofe kapa ofe);

- 1.1.9   "**Deed**" ho buuwa ka Deed ena le dihlophiso dife kapa dife, dishejule kapa dimanehiswa;
- 1.1.10   "**Mophedisuwa wa Mohlahledi wa Tleleimi**" ho buuwa ka mophedisuwa le/kapa motsamaisi wa thepa ya Mohlahledi wa Tleleimi ya Tshwanelehang wa mofu;
- 1.1.11   "**Pepesetso**" ho buuwa ka ho pepesetswa leroleng la silica;
- 1.1.12   "**HURIS**" ho buuwa ka AngloGold's Human Resources Information System (Sistimi ya Ditaba tsa Basebetsi ba AngloGold);
- 1.1.13   "**ILO**" ho buuwa ka International Labour Organisation (Mokgatlo wa Matjhaba wa Basebetsi);
- 1.1.14   "**Phanele ya Bongaka**" ho buuwa ka phanele ya ditsebi tse kgethilweng ke Batshepuwa letloleng;
- 1.1.15   "**MBOD**" ho buuwa ka Medical Bureau for Occupational Diseases (Lekgotla la Bongaka la Mafu a Mosebetsing) le thehilweng tlasa karolo ya 2 ya molao wa ODMWA (jwalo ka ha o fetolwa nako le nako, kapa mohlahlami ofe kapa ofe);
- 1.1.16   "**Mbuyisa Neale**" ho buuwa ka babuelli ba molao ba Mbuyisa Neale, feme ya babuelli ba molao ba sebetsang hammoho Afrika Borwa, ba ileng ba sebetsa lebitsong la Bahlahledi ba Ditleleimi dinyeweng tsa Molefi ka mong wa ditleleimi ya boletsweng polelong ya 2.1;
- 1.1.17   "**ODMWA**" ho buuwa ka Occupational Diseases in Mines and Works Act (Molao wa Bokudi ba Merafong le Mosebetsing), Molao wa 78 wa 1973 (jwalo ka ha a fetolwa nako le nako, kapa mohlahlami ofe kapa ofe);
- 1.1.18   "**Kopo ya Mohlahledi wa Tleleimi wa ODMWA**" ho buuwa ka kopo bakeng sa ditlhapiso tlasa ODMWA e ikamahanyang le ditlhokeho kaofela tse tshwanelehang tsa ODMWA, MBOD le CCOD, e nehang Mohlahledi wa Tleleimi ya Tshwanelehang a ka fumana ditlhapiso tlasa ODMWA;
- 1.1.19   "**Mohlahledi wa Tleleimi ya Tshwanelehang wa ODMWA**" ho buuwa ka Mohlahledi wa Tleleimi ya Tshwanelehang eo ho ya ka Batshepuwa

letloleng ho fumanweng ba na le SRD ya Dihlopha tsa 2, 3 kapa 4 eo ho buuwang ka yona popelong ya 17.1 eo lebitsong la hae Kopo ya Mohlahledi wa Tleleimi wa ODMWA e rometsweng ho MBOD;

- 1.1.20 **"Mohla wa Tsebiso wa ODMWA"**, kamanong le Mohlahledi wa Tleleimi ya Tshwanelehang wa ODMWA, ho buuwa ka mohla oo khopi ya Kopo ya Mohlahledi wa Tleleimi wa ODMWA e rometsweng ho MBOD e fuwang Molefi ka mong wa tleleimi ho latela netefatso ya letlole la Trust;
- 1.1.21 **"Sepheo se ka Sehloohong"** ho buuwa ka sepheo se ka sehloohong sa letlole la Trust jwalo ka ha ho hlalositse polelong ya 4;
- 1.1.22 **"Nako e Tshwanelehang ya ho Etsa Ditleleimi"** ho buuwa ka nako ya dilemo tse tharo ho tloha mohla letlole la Trust e ngodiswang ke Letona la Thepa ya Mofu Lekgotleng le Phahameng la Dinyewe;
- 1.1.23 **"Mohlahledi wa Tleleimi ya Tshwanelehang"** ho buuwa ka Mohlahledi wa Tleleimi, ho kenyeletswa le Mohlahledi wa Tleleimi eo e leng Mofu, ya nang le Nako ya Tshebeletso e Tshwanelehang le eo ho nang le bopaki ba hore ke Mohlahledi ya Tshwanelehang wa Tleleimi Nakong e Tshwanelehang ya ho Etsa Tleleimi;
- 1.1.24 **"Mophedisuwa ya Tshwanelehang"** ho buuwa ka Mohlahledi wa Tleleimi eo e leng Mophedisuwa ya nang le tokelo ya ho fuwa ditlhapiso ho ya ka polelo ya 16.2.2 tokomaneng ena ya Deed;
- 1.1.25 **"Ditshebetso tse Tshwanelehang"** ho buuwa ka dishafte/ditshebetso tse ngotsweng Sehlomathisong sa A sa tokomane ena ya letlole kapa Trust Deed, tse neng di tshwaneleha dinakong tsa Sehlomathiso sena;
- 1.1.26 **"Tshebeletso e Tshwanelehang"** ho buuwa ka bonyane dilemo tse pedi tsa kgoro tshebetsong e le nngwe kapa tse eketsehileng tsa Ditshebetso tse Tshwanelehang;
- 1.1.27 **"Tjhelete ya Letlole la Q(h)ubeka Trust"** ho buuwa ka kakaretso ya tjhelete e tshwanetseng ho lefshwa ke Molefi ka mong wa Tleleimi letloleng la Trust nako le nako jwalo ka ha ho boletswe polelong ya 7.1 mona, ho latela polelo ya 7.2;

- 1.1.28 **"Bopaki bo Utlwahalang"** kamanong le Tshebeletso e Tshwanelehang ho buuwa ka Rekoto ya nnete ya kgiro bakeng sa nako e hlokahalang tshebetsong e le nngwe kapa tse eketsehileng tsa Ditshebetso tse Tshwanelehang;
- 1.1.29 **"Rekoto"** ho buuwa ka rekoto ya MBOD kapa CCOD, rekoto ya TEBA, rekoto ya semmuso ya kgiro morafong, rekoto ya HURIS, kapa rekoto e tshwanang le eo e nang le bopaki bo tshwanang le e amohelehang, e ka kenyeletsang rekoto ya mosebetsi, rekoto ya Lefapha la Mmuso, silipi sa moputso se tsebahatsang Mohlahledi wa Tleleimi ya Tshwanelehang, kapa setifikeiti sefe kapa sefe se seng kapa tokomane e tswang Tshebetsong e Tshwanelehang e bontshang hore motho enwa e ne e le mohiruwa tshebetsong e le nngwe kapa tse eketsehileng tsa Ditshebetso tse Tshwanelehang bakeng sa nako e hlokahalang;
- 1.1.30 **"Tumellano ya ho Lefa Tleleimi"** ho buuwa ka tumellano e etswang pakeng tsa Balefi ba Ditleleimi le Bahlahledi ba Ditleleimi moo batho bana ba dumellanang hore ho thehwe letlole la Trust;
- 1.1.31 **"Tumellano ya Tjhelete e Lefuwang bakeng sa Tleleimi"** ho bolelwa tjhelete (x) e balwang ho ya ka fomula e latelang: $x = (Diranta\ tse\ dimillione\ tse\ 300\ di\ arolwa\ ka\ 2413)\ di\ atiswa\ ka\ (2413\ ho\ tlosa\ y)$, moo y e lekanang le palo ya batho ba netefaditsweng hore ke Bahlahledi ba Ditleleimi ba Tshwanelehang ho ya ka Deed ena Nako e Tshwanelehang ya ho Etsa Tleleimi;
- 1.1.32 **"Balefi ba Ditleleimi"** ho buuwa ka Anglo American le AngloGold, e leng bathei ba letlole la Trust;
- 1.1.33 **"SRD"** ho buuwa ka Silica Related Disease (Bokudi bo Amanang le Silica);
- 1.1.34 **"Bokudi bo Amanang le Silica"** ho buuwa ka Lefu la Silicosis le Lefuba le bakilweng ke Silico kapa le ha e le lefe la mafu ana ho latela boemo;
- 1.1.35 **"Trust"** ho buuwa ka letlole la Q(h)ubeka Trust, le entsweng ho ya ka Deed ena;

- 1.1.36 **"Ditjeo tsa Tsamaiso ya Trust"** ho buuwa ka ditjeo tse utlwahalang tsa ho theha, ho tsamaisa le ho hlokomela letlole la Trust ka tsela e tla etsa bonnete ba hore tekolo ya Bahlahledi ba Ditleleimi le tshebetso le kabo ya melemo e etswa ka phetheho, ka katleho le ka mokgwa o tshepahalang ke moifo o nang le boiphihlelo, bokgoni le botshepehi, ho kenyeletswa le ditjeo tseo ho bolelwang ka tsona polelong ya 9.1;
- 1.1.37 **"Akhaonte ya Banka ya Trust"** ho buuwa ka akhaonte ya banka e thehilweng ke letlole la Trust bakeng sa kamohelo ya ditjhelete tse tshwanetseng ho lefshwa letlole la Trust ho ya ka tokomane ya Deed, ho kenyeletswa Tjhelete ya Letlole la Q(h)ubeka Trust le Ditjeo tsa Tsamaiso ya Letlole la Trust; le
- 1.1.38 **"Ba/motshepuwa ba letlole"** ho buuwa ka batho ba kgethilweng jwalo ka Batshepuwa letloleng la Trust, ka nako e itseng, ho ya ka polelo ya 8.
- 1.2 Tokomaneng ena mantswe a buang ka batho ba batona a tla kenyeletsa le batho ba batshehadi le ho kenyeletswa bong ka bobedi mme a buang ka ba batshehadi a tla kenyeletsa batho ba batona. Ha ho buuwa ka ntho e le nngwe kapa motho a le mong ho tla kenyeletsa le bongata mme ha ho buuwa ka bongata ho tla kenyeletsa le motho ka mong kapa ntho e le nngwe. Mantswe "kenyeleditsweng" le "kenyeletsa" ha a tshwanela ho nkuwa e le kapa ho kgina moelelo o batsi wa mantswe a boletsweng pele.
- 1.3 Haeba tlhaloso efe kapa efe e buella ditokelo le boikarabelo ba motho mabapi le batho ba amehang tokomaneng ena ya Deed, ditokelo tseo kapa boikarabelo boo bo tla kenngwa tshebetsong le ho sebediswa ho sa natswe hore tsena di kentswe tlhalosong.
- 1.4 Dipolelo tokomaneng ena ya Deed di tla ba le moelelo o tshwanang le wa dishejule kapa dihlomathiso tsa Deed ena tse sa kenngwang tlhalosong ena ka botsona.
- 1.5 Moo pehelo efe kapa efe tokomaneng ena ya Deed e hlokanang hore Balefi ka bomong ba ditleleimi ba lefe diabo tse lekanang tsa tjhelete, jwale, ho sa natswe tumellano efe kapa efe e ka thoko kapa tumellano eo e ka nnang ya ba e entswe pakeng tsa Balefi ba ditleleimi e amanang karolelano le kabo ya boikarabelo bakeng sa ditefello dife kapa dife tse jwalo, tlasa Deed ena halofo ya tjhelete e tshwanetseng e tla lefshwa ke Anglo American mme halofo ya

tjhelete e tshwanetseng e lefshwe ke AngloGold. Ha ho mokgatlo ofe kapa ofe mekgatlong ena oo ho hlokahalang hore kapa o qobellehileng hore, ho ya ka letlole la Trust kapa ho hong, o lefe karolo efe kapa efe e fetang seabo sa wona sa halofo ya tjhelete e tshwanetseng.

- 1.6 Ho fela ha nako kapa ho kgaotsa ha Deed ena ho ke ke ha ama dipehelo tsa Deed ena tse fanweng ka ho hlakileng bakeng sa ho sebetsa ka mora ho fela ha nako kapa ho kgaotsa ho jwalo, tse tshwanetseng ho tswela pele di sebetsa ka mora ho fela hoo ha nako kapa ho kgaotsa, ho sa natswe hore dipolelo tse tshwantseng ka botsona ha di a fanwa bakeng sa sena.
- 1.7 Dihlooho tokomaneng ena ya Deed ke bakeng sa ho etsa hore feela ho be bonolo mme di ka hlokomolohuwa mabapi le ho utlwisisa Deed ena.

2 SELELEKELA

- 2.1 Bahlahledi ba Ditleleimi ba nkile mehato ya molao kgahlanong le Balefi mme ba hlahletse tleleimi ya ditshenyehelo bakeng sa lefu la silicosis kapa lefuba le bakilweng ke silico leo ho bolelwang hore le ba kene ka lebaka la ho pepesetswa lerole ha ba le dishafteng tse itseng/ditshebetsong tseo ba bolelang hore Balefi ba ditleleimi ba ikarabella bakeng sa tsona.
- 2.2 Ditleleimi tse bolelwang polelong ya 2.1 di lefilwe ke mekgatlo ena mme mabapi le tefello e jwalo ya ditleleimi, mekgatlo e amehang mehatong e jwalo ya molao e dumetse hore letlole lena la Trust le thewe.
- 2.3 Letlole la Trust le thehwa ho latela, ho ya ka, le tlasa melao le dipehelo tse ngotsweng mona.

KAROLO YA II: LETLOLE LA TRUST LE BATSHEPUWA BA LONA

3 HO ETSWA HA LETLOLE LA TRUST

- 3.1 Letlole la Trust, le entsweng ho ya ka Deed ena, le tla tsejwa e le letlole la Q(h)ubeka Trust.
- 3.2 Balefi ba ditleleimi ba ile ba theha letlole la Trust ka ho nehelana ka R200 ho Batshepuwa boemong ba bona, mme menehelo ena e ke ke ya kgutlisetswa morao.

4 SEPHEO SE KA SEHLOOHONG SA LETLOLE LA TRUST

Sepheo se ka Sehloohong sa letlole la Trust ke ho fana ka ditlhapiso ho Bahlahledi ba Ditleleimi ba Tshwanelehang le ho Bahlahledi ba Ditleleimi ba Baphedisuwa ho ya ka di-SRD tse ngotsweng tokomaneng ena ya Deed le hore ketsahalong efe kapa efe ka phetheho, ka katleho le ka botshepehi ho sebediswa moifo o nang le boiphihlelo, tsebo le botshepehi.

5 MAEMO A MOLAO

Letlole la Trust le tla ba le diketsahalo tsohle le matla a ngotsweng polelong ya 12.

6 HO NETEFATSA BAHLAHLEDI BA DITLELEIMI BA TSHWANELEHANG

6.1 Bahlahledi ba Ditleleimi ba tla netefatswa haeba e le Bahlahledi ba Ditleleimi ba Tshwanelehang ho latela se ngotsweng polelong ena ya 6.

6.2 Kapele kamoo ho kgonahalang ka mora ngodiso ya letlole la Trust, Mbuyisa Neale e tla romela ho AngloGold lethathamo le nang le tlhahisoleseding e latelang e batsi eo Mbuyisa Neale e e tsebang mabapi le Bahlahledi ka bomong ba Tleleimi:

6.2.1 mabitso;

6.2.2 dinomoro tsa boitsebahatso; le

6.2.3 dinomoro tsa kgiro.

6.3 AngloGold e tla etsa boikgathatso bohle ho phetha phuputso ya direkoto tsa yona tsa kgiro nakong ya dikgwedi tse tharo ho tloha kamohelong ya lethathamo le boletsweng polelong ya 6.2, kapa bakeng sa nako e eketsehileng ho ya ka tumellano e ngotsweng pakeng tsa AngloGold le letlole la Trust.

6.4 AngloGold e tla neha letlole la Trust kgwedi le kgwedi nakong e boletsweng polelong ya 6.3 mabitso a:

6.4.1 bahlahledi ba Ditleleimi ho ya ka bopaki bo netefaditsweng ba Tshebeletso e Tshwanelehang;

- 6.4.2 bahlahledi ba Ditleleimi bao, kamora ho fuputsa direkoto tsa kgiro, ho sa netefatswang bopaki ba Tshebeletso ya ho Tshwaneleha; le
- 6.4.3 Bahlahledi ba Ditleleimi bao ho eso kang ho fuputsa direkoto tsa bona tsa kgiro.
- 6.5 AngloGold e tla dumella letlole la Trust kapa motho ya thontsweng ke letlole la Trust mabapi le direkoto tsa kgiro tse boletsweng polelong ya 6.3 mabapi le Bahlahledi ba Ditleleimi.
- 6.6 Bahlahledi ba Ditleleimi ba boletsweng polelong ya 6.4.1 ba tla tshwarwa jwalo ka Bahlahledi ba Ditleleimi ba Tshwanelehang bakeng sa merero ya tokomane ena a Deed. Bahlahledi ba Ditleleimi bao ho bolelwang ka bona dipolelong tsa 6.4.2 le 6.4.3 ba tla tshwarwa jwalo ka Bahlahledi ba Ditleleimi ba Tshwanelehang bakeng sa merero ya Deed ena feela ho latela Bopaki bo Utlwahalang ba Tshebeletso e Tshwanelehang ba letlole la Trust ho Balefi ka bomong ba Ditleleimi.
- 6.7 Batshepuwa ba tla nka mehato e jwalo e utlwahalang e hlokahala ya ho fumana Direkoto bakeng sa Bahlahledi ba Ditleleimi tseo ho bolelwang ka tsona dipolelong tsa 6.4.2 le 6.4.3 kapa ho thusa Bahlahledi ba Ditleleimi ho fumana Direkoto.

7 TJHELETE YA LETLOLE LA Q(H)UBEKA TRUST

- 7.1 Balefi ka bomong ba Ditleleimi ba tla ikarabella ho lefa Akhaonteng ya Banka ya Trust ditjhelete tse latelang, dikabo tse lekanang, ditjhelete tseo letlole la Trust e nang le tokelo ya ho di fumana ho tswa ho Balefi ka bomong ba Ditleleimi bakeng sa merero ya ho phetha Sepheo se ka Sehloohong:
- 7.1.1 Diranta tse dimillione tse 300 tse lokelang ho lefuwa mme di tshwanetse ho lefshwa nakong ya Matsatsi a Kgwebo a 10 ho tloha nakong ya kamohelo ya netefatso ho tswa ho Batshepuwa ba kgethilweng le ba ngodisitsweng ya hore Akhaonte ya Banka ya Trust e butswe, ho ya ka polelo ya 7.2;
- 7.1.2 tjhelete e eketsehileng ya diranta tse dimillione tse 50 e tshwanetseng ho lefshwa nakong ya Matsatsi a Kgwebo a 10 ho tloha mohlang ho netefaditsweng palo ya Bahlahledi ba Ditleleimi ba Tshwanelehang ho ya

ka polelo ya 6 ho fihla ho 2852 (dikete tse pedi le makgolo a robedi le mashome a mahlano a nang le metso e mmedi);

7.1.3 tjhelete e eketsehileng ya diranta tse dimillione tse 45 e tshwanetseng ho lefshwa nakong ya Matsatsi a Kgwebo a 10 ho tloha mohlang ho netefaditsweng palo ya Bahlahledi ba Ditleleimi ba Tshwaneleheng ho ya ka polelo ya 6 ho fihla ho 3291 (dikete tse tharo le makgolo a mabedi le mashome a robong a nang le motso o le mong);

7.1.4 tjhelete e eketsehileng ya diranta tse dimillione tse 23 e tshwanetseng ho lefshwa nakong ya Matsatsi a Kgwebo a 10 ho tloha mohlang ho netefaditsweng palo ya Bahlahledi ba Ditleleimi ba Tshwaneleheng ho ya ka polelo ya 6 ho fihla ho 3729 (dikete tse tharo le makgolo a supileng le mashome a mabedi a nang le metso e robong);

7.1.5 tjhelete e eketsehileng ya diranta tse dimillione tse 22 e tshwanetseng ho lefshwa nakong ya Matsatsi a Kgwebo a 10 ho tloha mohlang ho netefaditsweng palo ya Bahlahledi ba Ditleleimi ba Tshwaneleheng ho ya ka polelo ya 6 ho fihla ho 3949 (dikete tse tharo le makgolo a robong le mashome a mane le metso e robong); le

7.1.6 tjhelete e eketsehileng ya diranta tse dimillione tse 24 e tshwanetseng ho lefshwa nakong ya Matsatsi a Kgwebo a 10 ho tloha mohlang ho netefaditsweng palo ya Bahlahledi ba Ditleleimi ba Tshwaneleheng ho ya ka polelo ya 6 ho fihla ho 4168 (dikete tse nne le lekgolo le le leng le mashome a tsheletseng a nang le metso e robedi).

7.2 Haeba, qetellong ya Nako e Tshwaneleheng ya ho Etsa Tleleimi, batho ba ka tlase ho 2413 (dikete tse pedi le makgolo a mane le leshome le metso e meraro) ba Bahlahledi ba Ditleleimi ba netefaditswe ho ya ka polelo ya 6 hore ke Bahlahledi ba Tshwaneleheng ba Ditleleimi, nakong ya matsatsi a 30, letlole la Trust le tla hloka hore Balefi ba Ditleleimi ka bomong, ba lefe dikabo tse lekanang, Tjhelete ya Tefello.

7.3 E bolokilwe jwalokaha ho bolelwa ka ho hlaka ho Deed ena, Balefi ba Ditleleimi ba tla be ba se tlasa tlameho ya ho lefa tjhelete efe kapa efe e eketsehileng ho letlole la Trust, mme Batshepuwa letloleng ha ba na tokelo ya ho etsa tleleimi efe kapa efe e eketsehileng ho tswa ho Balefi ba Ditleleimi.

8 BATSHEPUWA LETLOLENG

8.1 Batshepuwa ba Pele ba Letlole

Ngaka Sophia Kathrina Kisting-Cairncross, Mong John Richard Parker Doidge, Mong Goolam Mohammed Aboobaker le Mof Brigitte Mathews ba kgethilwe hore e be batshepuwa ba pele ba letlole la Trust (kaofela ke "**Batshepuwa ba Pele**") mme ka mong wa bona o amohela kgetho e jwalo le monehelo o boletsweng polelong ya 3.2.

8.2 Palo

8.2.1 Ka dinako tsohle ho ke ke ha ba le Batshepuwa ba ka tlase ho ba 4 kapa ba fetang ba 7.

8.2.2 Haeba ka nako efe kapa efe palo ya Batshepuwa e theohela ho ba ka tlase ho 4, Motshepuwa kapa Batshepuwa ba setseng ba tla tswela pele ho sebetsa ditaba kaofela tse amang letlole la Trust ha ho kgethwa motshepuwa e motjha ya tshwanetseng ho kgethwa nakong ya dikgwedi tse tharo ho tloha nakong eo palo ya pele e ileng ya theoha ho ba ka tlase ho 4.

8.2.3 Ka dinako tsohle Batshepuwa ba tla ba le bonyane setsebi se le 1 sa bophelo bo botle ditabeng tsa mesebetsi se nang le boiphihlelo ba bonyane dilemo tse 10, le mmuelli a le 1 wa molao kapa motjhotjhisi ya nang le bonyane boiphihlelo ba dilemo tse 10, le motshepuwa a le 1 ya nang le boiphihlelo ba bonyane dilemo tse 8 jwalo ka setsebi sa dibuka tsa ditjhelete.

8.3 Matla a kabo ya ditjhelete le kgetho ya bahlahlami

8.3.1 Haeba Motshepuwa letloleng a hlokahala, a tlohela mosebetsi kapa a tloswa setulong ho ya ka dipolelo 8.7 le 8.8, Batshepuwa ba setseng ba tla ba le tokelo (empa ha se tlameho, ho ya ka polelo ya 8.2) ya ho kgetha Motshepuwa e mong ho ya ka dipehelo le maemo a tshwanang jwalo ka ha a ngotswe ho Deed ena.

8.3.2 Motshepuwa ka mong wa mohlahlami ya kgethilweng ho ya ka polelo ya 8.3 jwalo ka Motshepuwa letloleng, ka mora ho amohela lengolo la hae la

kgetho, o tla kena tlasa mme o tla ba le matla kaofela le mesebetsi ya Motshepuwa ya kgethilweng ho ya ka melao ya Deed ena.

8.3.3 Ha ho na motho wa molao ya tla kgethwa lebitsong la Motshepuwa ofe kapa ofe ho phetha mesebetsi le ho sebedisa matla a Motshepuwa eo.

8.4 **Tshireletso**

Ha ho hlokahale hore Motshepuwa letloleng a fane ka tshireletso kamanong le ho kgethwa ha hae jwalo ka Motshepuwa kapa bakeng sa ho etsa mesebetsi ya hae le ho sebedisa matla a hae tlasa Deed mme Mohlanka wa Lekgotla kapa motho ofe kapa ofe e mong ya jwalo, sehloba kapa bolaodi mona ba laelwa ho fana ka le ho se batle tshireletso e jwalo.

8.5 **Ho Jara Boikarabelo ba Tahlehelo**

Haeba tleleimi e sa hlahiswa ke ketso ya bona ya bohlaswa bo feteletseng, ho se tsotelle, qhekello kapa phoso ya ka boomo ha ba etsa mesebetsi ya bona kapa ho hloleha ho sebedisa ditokelo tsa bona le matla tlasa Deed ena ho bontsha tekanyo ya tlhokomelo, tsotello le bokgoni tse ka lebellwang ka ho utlwalang ho motho ya tsamaisang ditaba tsa batho ba bang:

8.5.1 ha ho na Motshepuwa eo ka seqo ya tla jarang boikarabelo bakeng sa tahlehelo efe kapa efe ya letlole la Trust kapa Mojalefa ofe kapa ofe, ho sa natswe sesosa;

8.5.2 ha ho na Motshepuwa ya tla jarang boikarabelo ba ketso efe kapa efe ya ho se tshepahale kapa boitshwaro bo bong bo seng molaong kapa ketso e bohlaswa ka ho feteletseng e entsweng ke Motshepuwa ofe kapa ofe e mong ntle le haeba ka ho tseba a ile a e dumella kapa a bile le seabo ho yona;

8.5.3 Batshepuwa letloleng ba tla sireletswa qosong ya tahlehelo ke letlole la Trust kgahlanong le ditleleimi dife kapa dife tse hlahlelwang kgahlanong le bona tse hlahang ka lebaka la kapa tseo ka tsela efe kapa efe di amanang le ketso efe kapa efe kapa ho hloleha ho nka mohato wa ketso efe kapa efe nakong ya tshebetso ya bona letloleng la Trust;

8.5.4 haeba ka *tshwanelo* Batshepuwa letloleng ba etsa tefello efe kapa efe ho motho ofe kapa ofe eo ba nkang hore o na le tokelo ya tefello e jwalo ho ya ka Deed ena mme hamorao ho fumanwa hore moamohedi eo ha a na tokelo ya tefello e jwalo, Batshepuwa letloleng le ha ho le jwalo ba ke ke ba ikarabella bakeng sa ditjhelete tse lefilweng, ho sa kenyeletswe boshodu kapa boitshwaro bo seng molaong kapa ketso e feteletseng ya bohlaswa; empa le ha ho le jwalo Batshepuwa letloleng ba tla tlameha ho nka mehato kaofela e utlwahalang ya ho fumana tefello efe kapa efe e jwalo bakeng sa letlole la Trust.

8.6 **Tshebediso ya matla ke Batshepuwa letloleng**

Ka dinako tsohle Batshepuwa letloleng ba tla ikamahanya le dipehelo tsa Deed ena ha ba sebedisa matla a bona.

8.7 **Ho se tshwanelehe ho ba letloleng**

Motho a ke ke a tshwaneleha ho tswela pele e le Motshepuwa letloleng haeba motho ya jwalo:

8.7.1 e le motho wa molao;

8.7.2 a nkilwe a sa tshwanelehe ho sebeletsa jwalo ka mookamedi wa khamphani ho ya ka Molao wa Dikhamphani wa Nomoro ya 71 wa 2008 kapa molao ofe kapa ofe o tsamaelanang le ona;

8.7.3 a behilwe tlasa kahlolo ya molao wa ho hloleha ho lefella dikoloto, ho sa natswe hore ke kahlolo ya nakwana kapa ke ya makgaolakgang, kapa haeba a nkile ketso ya ho phatlalatsa ho hloleha ho lefella dikoloto tsa hae jwalo ka ha e hlahoswa ke Molao wa ho Hloleha ho Lefella Dikoloto, 1936 jwalo ka ha o fetotswe;

8.7.4 o hlahositswe a sa nke hantle kelellong kapa a sa kgone ho tsamaisa ditaba tsa hae;

8.7.5 a entse tlolo ya molao e kenyeletsang ho se tshepahale tlasa melao ya naha efe kapa efe; kapa

8.7.6 a tlohela ho ba Motshepuwa letloleng ka nako e ka tlase ho ya dibeke tse 4 ho tloha ha a neha Batshepuwa ba setseng letloleng tsebiso e ngotsweng fatshe.

8.8 **Ho tloha boemong ba tshebetso**

8.8.1 Motshepuwa letloleng o tla kgaotsa ho ba boemong ba hae ba tshebetso:

8.8.1.1 hanghang ka ho iketsahalla haeba Motshepuwa a sa tshwanelehe ho ba Motshepuwa ho ya ka polelo ya 8.7; kapa

8.8.1.2 ha ho fela nako ya tsebiso haeba Motshepuwa a tlohela boemo ba tshebetso, haeba Motshepuwa a fana ka tsebiso e ngotsweng fatshe ya dibeke tse 4 tsa ho tlohela boemo ba tshebetso ho e neha Batshepuwa ba setseng letloleng.

8.8.2 Motshepuwa letloleng a ke ke a hlahlela tleleimi kgahlanong le letlole la Trust, kapa kgahlanong le motho e mong osele a kopa hore a tlohele mosebetsi, ka lebaka la kapa kamanong le ho tloswa ha hae jwalo ka Motshepuwa letloleng.

8.9 **Badulasetulo**

Batshepuwa letloleng ba tla kgetha modulasetulo bakeng sa nako ka nngwe ya dikgwedi tse 12 nakong ya bophelo ba letlole la Trust. Ngaka Sophia Kathrina Kisting-Cairncross e tla ba yena Modulasetulo wa pele bakeng sa nako e qalang ya dikgwedi tse 12 ho tloha letsatsing la ngodiso ya letlole la Trust.

8.10 **Diboka**

8.10.1 Batshepuwa letloleng ba tla etsa qeto mabapi le mokgwa oo diboka di tla bitswa le ho tshwarwa ka ona, mme ba tla kopana bonyane ka dikgwedi tse ding le tse ding tse tshelatseng ho tla hlahloba le ho fana ka tumello ya tefello ya ditlhapiso le tlhahisoleseding e ngotsweng ditlalehong tse jwalo ho ya ka se hlokwang ke Deed ena.

8.10.2 Ntle le haeba ho etswa qeto ka ho fapaneng, Batshepuwa letloleng ba ke ke ba kopana ka nako e ka tlase ho tsebiso e ngotsweng ya matsatsi a 14:

- 8.10.2.1 Johannesburg, ntle le haeba hammoho Batshepuwa letloleng ba dumellana ka ho fapaneng;
- 8.10.2.2 bakeng sa seboka se akareletsang sa selemo le selemo (se tla bulehelang hore ho tle baemedi ba Balefi ka bomong le mojalefa ofe kapa ofe kapa baemedi ba bona) nakong ya dikgwedi tse 6 bofelong ba selemo ka seng sa ditjhelete moo ho tla tliswa diakhaonte tsa selemo se fetileng sa ditjhelete bakeng sa tumello le ho hlahlojwa ke Batshepuwa letloleng; le
- 8.10.2.3 ka dinako tse ding tse jwalo haeba ofe kapa ofe wa Batshepuwa letloleng a nahana hore ho a hlokahala.
- 8.10.3 Haeba ofe kapa ofe wa Batshepuwa letloleng a nahana hore ho hlokahala hore Batshepuwa letloleng ba kopane, Motshepuwa ya jwalo o tla etsa seboka ka tsebiso e ngotsweng fatshe ya matsatsi a 14 ho e neha Batshepuwa ba bang letloleng. Tsebiso e tla bontsha mosebetsi o tshwanetseng ho etswa sebokeng le, haeba ho kgonahala, e tla kenyeletsa dintlha tsa seboka sa nako e fetileng.

8.11 **Palo e hlokahalang ya Batshepuwa sebokeng**

- 8.11.1 Palo ya batho ba hlokahalang sebokeng sefe kapa sefe sa Batshepuwa letloleng (ho kenyeletswa le seboka se tshetjhisetswang morao) e tla ba bonyane Batshepuwa ba 3 ba be teng nako kaofela ya seboka.
- 8.11.2 Haeba nakong ya metsotso e 30 ka mora nako e kgethehilweng ya seboka, palo e hlokahalang ya Batshepuwa sebokeng e le siyo kapa seboka sefe kapa sefe sa Batshepuwa letloleng se e ba le palo e ka tlase ho e hlokahalang nakong eo seboka se tswelang pele mme palo eo e dula e le tlase bakeng sa metsotso e 30, seboka se tla tshetjhisetswa morao bakeng sa letsatsi le seng ka tlase ho matsatsi a 5 mme e seng ho feta matsatsi a 10 ka mora mohla oo seboka se ileng sa tshetjhesetswa morao ka ona. Sebaka le nako eo seboka se jwalo sa hamorao e tla bewa sebokeng se tshetjhisetswang morao pele se tshetjhisetswa morao mme tsebiso ya seboka se jwalo se tswelang pele e tla fuwa Batshepuwa letloleng ba neng ba le siyo sebokeng. Mosebetsi o tla etswa sebokeng se tswelang pele o tla lekanyetswa feela ho se neng se tlameha ho etswa,

kapa se ileng sa salla morao, se neng se etswa sebokeng se ileng sa tjhethhisetswa morao.

8.12 **Ho vouta**

8.12.1 Diqeto tsa Batshepuwa letloleng di tla nkuwa ka bongata ba bona kamoo ho kgonahalang empa haeba ho se na Batshepuwa ba bangata, voutu ya Batshepuwa ba bangata ba teng sebokeng e tla sebetsa. Motshepuwa ka mong letloleng o na le tokelo ya voutu e le nngwe.

8.12.2 Haeba ho na le diqeto tse ngata tse salletseng morao tsa Batshepuwa, taba e bakileng ho salla morao ha diqeto e tla fetisetswa sebokeng seo Batshepuwa kaofela ba tla ba teng. Haeba qeto e boela e salla morao mabapi le taba e tshwanang, Modulasetulo o tla kenya voutu.

8.13 **Diqeto tse etswang ka tatellano le ka ho nka karolo ka mokgwa wa elektroniki**

8.13.1 Qeto e ngotsweng fatshe e tshehetswang le ho saenelwa ke bongata ba Batshepuwa letloleng e tla ba le tshebetso e tshwanang jwalo ka e fetiswang sebokeng. Qeto eo e dumetswang ka ho ngolwa fatse e sebetsa ka ho tshwanang jwalo ka qeto e fetisitsweng sebokeng sa Batshepuwa letloleng se ileng sa etswa. Qeto efe kapa efe e ngotsweng fatshe e tshwanetse ho tjhaelwa monwana ke bongata bo hlokaahalang nakong ya Matsatsi a Kgwebo a 10 (leshome) ho tloha mohla e qetileng ho fetiswa, haeba sena se hloleha ho etswa qeto e ke ke ya sebediswa.

8.13.2 Diboka tsa Batshepuwa letloleng di tla tshwarwa ka mohala, ka elektroniki kapa ka mokgwa o mong wa kgokahanyo o dumellang batho bohle ho nka karolo sebokeng, ho buisana ka nako e tshwanang.

8.14 **Dintlha tsa seboka le registara ya batho ba teng sebokeng**

Motshepuwa ka mong letloleng o tla saena registara ya ho ba teng sebokeng (e bolokwang mabapi le diboka tsa Batshepuwa letloleng) mabapi le diboka kaofela tsa Batshepuwa letloleng tseo Motshepuwa a bang teng ho tsona. Modulasetulo wa letlolle la Trust o tla saena registara lebitsong la Motshepuwa e mong le e mong ya sa fihlang sebokeng empa a nka karolo sebokeng ho ya ka polelo ya 8.13.2 ka hodimo. Batshepuwa letloleng ba tla boloka dintlha tsa diboka kaofela. Dintlha tsa seboka, kapa khopi e netefaditsweng ya dintlha tsa

seboka, e saennweng ke modulasetulo kapa Batshepuwa ba 2 ba letlole ba leng teng sebokeng, e tla ba bopaki ba dikahare tsa dintlha tsa seboka, ntle le haeba ho na le bopaki bo fapaneng.

9 DITJEO LE DITEFELLO

9.1 Ditjeo tsa Tsamaiso ya Letlole la Trust di tla kenyeletsa dintlha tse latelang ntle le meedi:

9.1.1 ditjeo tse utlwahalang tsa ho theha letlole la Trust le ho kgetha Phanele ya Bongaka;

9.1.2 ditshenyehelo kaofela tse utlwahalang tseo Batshepuwa letloleng ba nang le tokelo ya ho di lefshwa bakeng sa ho sebeletsa jwalo ka batshepuwa letloleng la Trust;

9.1.3 ditefello kaofela tse utlwahalang bakeng sa ho sebeletsa jwalo ka Motshepuwa letloleng la Trust, ho ya ka qeto ya bongata ya Batshepuwa letloleng tseo Motshepuwa ofe kapa ofe a nang le tokelo ya ho di fumana tse jwalo ka tefello, qeto bakeng sa tefello e tla etswa ke Batshepuwa, le haeba Batshepuwa letloleng ba ka ba le matla a ho fana ka tumello ya tefello efe kapa efe e lokelang ho lefshwa ke Motshepuwa ho e neha motho e mong osele ya thontsweng ke Motshepuwa letloleng.

9.1.4 ditjeo kaofela tsa ho tsamaisa letlole la Trust, ho kenyeletswa le ditjeo tse utlwahalang tsa molao, tsa bongaka le tsa baeletsi ba ditjhelete le ditsebi tse kgethwang ke Batshepuwa letloleng bakeng sa morero wa ho fana ka Sepheo se ka Sehloohong;

9.1.5 ditjeo tse utlwahalang tsa ho thusa Bahlahledi ba Ditleleimi ba Baphedisuwa jwalo ka ha ho boletswe polelong ya 16.2.2;

9.1.6 ditjeo tse utlwahalang tsa Phanele ya Bongaka le diteko tsa bongaka le ditekolo tse boletsweng polelong ya 11.3;

9.1.7 ditjeo tse utlwahalang tsa ho thusa Bahlahledi ba Ditleleimi ba Tshwanelehang bakeng sa ODMWA ho ya ka polelo ya 16.4;

9.1.8 ditjeo tse utlwahalang tsa ho fumana Direkoto le tsa ho thusa Bahlahledi ba Ditleleimi ho ya ka polelo ya 12.2.14.

- 9.1.9 ditjeo tse utlwahalang tsa ho thusa Bahlahledi ba Ditleleimi ba Tshwaneleheng ba ileng ba tlameha ho etswa diteko tsa bongaka le ditekolo ke Phanele ya Bongaka bao e leng Bahlahledi ba Ditleleimi ba sa Tshwaneleheng bakeng sa ODMWA empa le ha ho le jwalo ba na le tokelo ya ho fumana ditlhapiso tlasa MBOD; le
- 9.1.10 ditjeo tsa le tse amanang le Batshepuwa letloleng ba kenang Mehatong ya ho Lokisa Diphapang bakeng sa mohlaleledi ho yaka polelo ya 21.
- 9.2 Ho tlalehilwe hore Balefi ba Ditleleimi ba tla be ba lefile akhaonteng ya trust ya Mbuyisa Neale tjehelete e fihlang ho diranta tse dimillione tse 2 ("**Tjhelete e Lefshwang Esale Pele ya Ditjeo tsa Tsamaiso ya Letlole la Trust**") hore e sebediswe bakeng sa ditjeo tse etsahalang hanghang tsa o theha letlole la Trust.
- 9.3 Nakong ya Matsatsi a 10 a Kgwebo ka mora ho fumana netefatso ho tswa ho Batshepuwa ba letlole ba kgethilweng le ba ngodisitsweng hore Akhaonte ya Banka ya Trust e butswa, Mbuyisa Neale e tla kenya Akhaonteng ya Banka ya Trust tjehelete e setseng Tjheleteng e Lefshwang Esale Pele ya Ditjeo tsa Tsamaiso ya Letlole la Trust, ka mora ho hula ditjeo tse etsahalang hanghang tsa ho theha letlole la Trust, ho kenyeletswa ngodiso ya letlole la Trust, ho kgethwa le ho ngodiswa ha Batshepuwa ba letlole ("**Ditjeo tsa ho Theha Letlole la Trust**").
- 9.4 Nakong ya Matsatsi a 20 a Kgwebo, Mbuyisa Neale e tla neha letlole la Trust le Molefi ka mong dintlha tse batsi tsa akhaonte mabapi le Ditjeo tsohle tse hlahileng tsa ho Theha Letlole la Trust, ho kenyeletswa ditefello tse entsweng ho tswa letloleng, mme letlole la Trust le na le tokelo ya ho fumana ho tswa ho Mbuyisa Neale tjehelete e setseng ya Tjhelete e Lefshwang Esale Pele ya Ditjeo tsa Tsamaiso ya Letlole la Trust ka mora dikgulo tsa ditjeo tsa ho theha Letlole la Trust. Ditjehelete tse jwalo di tla sebediswa ke letlole la Trust ho lefella Ditjeo tse Hlahang Hanghang tsa Tsamaiso ya Letlole la Trust.
- 9.5 Molefi ka mong wa Ditleleimi o tshwanetse ho lefa, diabo tse lekanang, ho latela ditjehelete tse eketsehileng, Akhaonteng ya Banka ya Letlole la Trust, tse ka sebediswang feela bakeng sa Ditjeo tsa Tsamaiso ya Letlole la Trust, le ho latela melao le dipehelo:

- 9.5.1 tjhelete e fihlang ho diranta tse dimillione tse 8 nakong ya Matsatsi a 10 a Kgwebo ka mora hore Molefi ka mong wa Ditleleimi a fumane tsebiso e tswang ho Batshepuwa ba letlole ya ho thewa ha Akhaonte ya Banka ya Letlole la Trust ("**Tefello ya Pele ya Tjhelete ya Tsamaiso ya Letlole la Trust**"); le
- 9.5.2 tjhelete e eketsehileng ya diranta tse dimillione tse 10 ho ya ka kopo ya Batshepuwa letloleng kgahlanong le bopaki bo utlwahalang bo fuweng Molefi ka mong wa Ditleleimi hore –
- 9.5.2.1 Tjhelete e Lefshwang Esale Pele ya Ditjeo tsa Tsamaiso ya Letlole la Trust ka mora kgulo ya Ditjeho tsa ho Theha Letlole la Trust; le
- 9.5.2.2 Tefello ya Pele ya Tjhelete ya Tsamaiso ya Letlole la Trust,
e ile ya sebediswa bakeng sa Ditjeo tsa Tsamaiso ya Letlole la Trust hammoho le dintlha tse batsi tse bontshang tshebediso ya tjhelete ditjeong tseo ho kenyeletswa le bopaki bo utlwahalang ba ditefello tse entsweng ho tswa letloleng ("**Tefello ya Bobedi ya Tjhelete ya Tsamaiso ya Letlole la Trust**").
- 9.6 Haeba Tjhelete e Lefshwang Esale Pele ya Ditjeo tsa Tsamaiso ya Letlole la Trust ka mora kgulo ya Ditjeo tsa ho Theha Letlole la Trust, Tefello ya Pele ya Tjhelete ya Tsamaiso ya Letlole la Trust le Tefello ya Bobedi ya Tjhelete ya Tsamaiso ya Letlole la Trust di sa lekana ho lefella Ditjeo tsa Tsamaiso ya Letlole la Trust, Molefi ka mong wa Ditleleimi, nakong ya Matsatsi a 15 a Kgwebo ho ntshitswe tsebiso ke Batshepuwa letloleng, o tla lefa ditjhelete tse eketsehileng tseo e ka nnang ya ba ka ho utlwahalang di a hlokahala ho lefella Ditjeo tse eketsehileng tsa Tsamaiso ya Letlole la Trust ho phethahatsa Sepheo se ka Sehloohong, kgahlanong le bopaki bo utlwahalang bo fuweng Molefi ka mong wa Ditleleimi le dintlha tse batsi tse bontshang kamoo tjhelete e sebedisweng ho lefella Ditjeo tsa Tsamaiso ya Letlole la Trust, ho kenyeletswa le bopaki bo utlwahalang ba ditefello tse entsweng ho tswa letloleng.
- 9.7 Ntle le ho fapoha boikarabelong ba Balefi ba Ditleleimi bo boletsweng polelong ya 9.5, mme ho sa natswe ntho efe kapa efe e fapaneng e leng ho Deed ena, Batshepuwa letloleng ba tla etsa qeto ya ho sebedisa tswala le matsete a

tjhelete e setseng ya Akhaonte ya Banka ya Letlole la Trust bakeng sa Ditjeo tsa Tsamaiso ya Letlole la Trust pele ba sebedisa, ho ya ka boemo, dikarolo tsa tjhelete ya –

- 9.7.1 Tjhelete e Lefshwang Esale Pele ya Ditjeo tsa Tsamaiso ya Letlole la Trust ka mora kgulo ya Ditjeho tsa ho Theha Letlole la Trust;
- 9.7.2 Tefello ya Pele ya Tjhelete ya Tsamaiso ya Letlole la Trust; le
- 9.7.3 Tefello ya Bobedi ya Tjhelete ya Tsamaiso ya Letlole la Trust.

10 DIAKHAONTE LE DITLALEHO (DIRAPOTO)

- 10.1 Batshepuwa letloleng ba tla etsa bonnete ba hore dibuka tsa ditjhelete le direkoto di bolokwa ka nepo mabapi le ditaba tsa letlole la Trust le hore ditjhelete tsa tsamaiso ya letlole la Trust di bontsha ka nnete le ka nepo tsamaiso ya ditaba tsa bona le mosebetsi letloleng la Trust le tlaleha ditjhelete tse kenang le tse tswang letloleng le boemo ba ditjhelete ba letlole la Trust.
- 10.2 Dibuka tsena tsohle tsa ditjhelete le direkoto, hammoho le dipampiri le ditokomane tsa letlole la Trust, di tla bolokwa dibakeng tse kgethilweng ke Batshepuwa nako le nako mme di tla fihlellwa ke Motshepuwa ka mong letloleng e le hore a ka itlahlabela ditlaleho tsena ka dinako tsohle tse utlwahalang.
- 10.3 Dibuka tsa letlole la Trust di tla etswa tlhahlobo ya ditlaleho tsa ditjhelete. Batshepuwa ba tla hlophisa le ho saena ditatemente tsa selemo le selemo tsa akhaonte ya letlole la Trust bakeng sa selemo ka seng sa ditjhelete, mme ba tla etsa bonnete ba hore diakhaonte le direkoto di a tlalehwa le ho hlahlojwa ke Bahlahlobi ba dibuka tsa ditjhelete ba letlole la Trust.
- 10.4 Mohlahlobi ka mong wa dibuka tsa ditjhelete wa letlole la Trust o tla ba le tokelo ya phihlello ka dinako tsohle dibukeng tsa diakhaonte, divoutjhara le direkoto tsa letlole la Trust, mme o tla ba le tokelo ya ho kopa Batshepuwa le bahiruwa ba letlole la Trust tlhahisoleseding le ditlhaloso tseo e ka nnang ya ba di a hlokahala bakeng sa ho etsa mesebetsi ya bona jwalo ka bahlahlobi ba dibuka tsa ditjhelete tsa letlole la Trust.
- 10.5 Ha ho felle feela mesebetsing ya Batshepuwa ba letlole ya ho boloka direkoto tse nepahetseng bakeng sa merero ena, Batshepuwa ba tla boloka direkoto tse

akareleletsang tsa Bahlahledi bohle ba Ditleleimi ba lekotsweng, ho kenyeletswa le dintlha tse batsi tsa Bahlahledi ba Ditleleimi bao ho nang le bopaki ba hore ba na le lefu la silicosis le bao ho nang le boitsebahatso ba nnete ka bona, ho sa felle feela mabitsong a bona, nomorong ya boitsebahatso le bukana ya ID, Nomoro ya TEBA, haeba e fumaneha, le temoho ya sebopeho sa motho, haeba e fumaneha, le bao ka seqo ba ileng ba ya sebakeng sa teko ya bongaka bakeng sa teko ya bongaka le tekolo, kapa mabapi le Bahlahledi ba Ditleleimi tsa Baphedisuwa, ba ileng ba iteanya le letlole la Trust Nakong e Tshwanelehang ya ho Hlahlela Ditleleimi.

- 10.6 Diakhaonte tsa letlole la Trust di thusa mabapi le ho boloka direkoto tsa nnete le tse nepahetseng.
- 10.7 Dikgweding tse ding le tse ding tse tsheletseng, batshepuwa letloleng ba tla neha Molefi ka mong wa Ditleleimi tlaleho mabapi le tse latelang:
- 10.7.1 lebitso, nomoro ya ID, Nomoro ya TEBA (haeba e fumaneha) le dibopeho tsa tshalomorao tsa Mohlahledi ka mong wa Tleleimi e lekotsweng nakong ya dikgwedi tse tsheletseng tse ka pele;
- 10.7.2 dintlha mabapi le Tshebetso e Tshwanelehang le Tshebeletso e Tshwanelehang ya Mohlahledi ka mong wa Tleleimi eo ho buuang ka yena polelong ya 10.7.1;
- 10.7.3 hore na e be batho bao ho buuwang ka bona polelong ya 10.7.1 o ile a lekolwa bakeng sa lefu la silicosis kapa tjhe mme haeba o ile a lekolwa hore na o Sehlopheng sefe sa lefu jwalo ka ha ho hlalositse polelong ya 17.1.
- 10.8 Batshepuwa letloleng ba tla etsa bonnete ba hore Bahlahledi kaofela ba Ditleleimi ho hlokahala hore ba dumele ho fana ka direkoto tsa X-ray le tsa bongaka bakeng sa merero ya tekolo ya letlole la Trust ho di neha Balefi ba Ditleleimi haeba tumello e jwalo e sa fetele tlhahisoleseding efe kapa efe ya motho ka seqo e sa hlokahaleng bakeng sa tekolo ya Bahlahledi ba Ditleleimi bakeng sa ho fumana ditlhapiso ho ya ka letlole la Trust ho kenyeletswa le boemo ba Bahlahledi ba Ditleleimi ba HIV kapa bophelo bo botle ba thobalano ho qoba pelaelo efe kapa efe.

- 10.9 Batshepuwa letloleng ba tla neha Molefi ka mong wa Ditleleimi dintlha mabapi le tjehelete ya ditlhapiso kaofela tse lefuweng Mohlahledi wa Tleleimi eo ho buuwang ka yena polelong ya 16, dikhopi tsa direkoto tseo ho buuwang ka tsona polelong ya 10.8, tshenolo ya tsena e dumeletswe ke Bahlahledi ba Ditleleimi, le tlhahisoleseding efe kapa efe e nngwe eo ka ho utlwahalang e hlokwang ke Molefi ka mong wa Ditleleimi mabapi le Bahlahledi ba Ditleleimi le ditjehelete tseo ba di lefuweng, ho itshetlehile ka hore Balefi ba Ditleleimi ba tla boloka tlhahisoleseding e senotsweng ka hara dikhamphani tsa bona ho batho ba hlokwang ho fihlella tlhahisoleseding ho kenyeletswa le ho boloka tlhahisoleseding hore e se fumanehe ho bahiruwa ba dikhamphani tseo ka kakaretso, mme ba ke ke ba senola tlhahisoleseding ena ho motho ofe kapa ofe osele ntle ho baeletsi ba nang le tsebo kapa e le hore ho phehellwe tharollo efe kapa efe kapa tleleimi, e bang ke bakeng sa tefello, tshireletso kgahlanong le qoso ya tahlehelo kapa kgahlanong le motho e mong osele, empa ketsahalong eo tlhahisoleseding e ka nna ya senolwa feela ho ya tekanyong eo ka nnete e hlokalang le ka ho boloka lekunutu ka thata.
- 10.10 Batshepuwa letloleng ba tla fana ka tlaleho ya ho qetela e bontshang tumellano ya ditlaleho tsa tlhahlobo ya dibuka tsa ditjehelete nakong eo ho kgaotswang letlole la Trust la ditjehelete tsohle tse lefuweng ho tswa letloleng le ditjehelete dife kapa dife tse setseng haeba di fumaneha, mme pele ho ho fedisa letlole la Trust, ba tla etsa hore tlhahisoleseding kaofela e fumanehe bakeng sa Molefi ka mong wa Ditleleimi mabapi le tshebetso ya letlole la Trust tseo ba nang le tokelo ya ho di bona ho ya ka Deed ena. Ketsahalong eo ho nang le ditjehelete tse setseng, Batshepuwa ba tla dumellwa feela ho fana ka ditjehelete tse jwalo tse setseng ho di neha Mokgatlo o ngodisitsweng molaong oo E seng wa Mmuso o fanang ka tlhokomelo ya motheo ya bophelo bo botle ho basebetsi ba mehleng ba merafong ya Afrika Borwa.
- 10.11 Batshepuwa letloleng ba tla ntsha tlaleho ya selemo le selemo e tla kenyeletsa (empa ha se tsona feela) ditateme tsa selemo le selemo tsa diakhaonte tse hlahlobilweng tsa ditjehelete, hammoho le tlhahisoleseding e amanang le:
- 10.11.1 palo ya Bahlahledi ba Ditleleimi ba Tshwanehang ba ileng ba fumana moputso ho tswa letloleng la Trust nakong ya selemo se ka pele;
- 10.11.2 karolelano ya ditjehelete tsa meputso yohle tse lefilweng; le

10.11.3 ditefiso, ditshenyehelo, ditefello tse lefisitsweng letlole, tse lefilweng kapa tse bileng teng letloleng la Trust.

11 MESEBETSI E AKARELETSANG YA BAT SHEPUWA LETLOLENG

11.1 Batshepuwa letloleng ba tlameha ho phetha Sepheo se ka Sehloohong kapele kamoo ho ka kgonahalang, empa nakong ya bophelo ba letlole la Trust jwalo ka ha ho hlalositse polelong ya 15 mona ka tlase.

11.2 Batshepuwa letloleng ba tla etsa bonnete ba hore tefello ya ditlhapiso e fuwa feela -

11.2.1 Bahlahledi ba Ditleleimi ba Tshwanelehang:

11.2.1.1 ba nang le tokelo ya ho fuwa ditlhapiso ho ya ka molawana o polelong ya 16 ya Deed ena; le

11.2.1.2 bao ho nang le boitsebahatso ba nnete bo utlwalang ka bona, ho ya ka tsela latelang (empa ha se tsona feela): lebitso, nomoro ya boitsebahatso le khopi ya bukana ya ID, Nomoro ya TEBA (haeba e fumaneha), le (pele tefello e etswa) temoho ya dibopeho tsa mmele; le

11.2.1.3 bao ka seko ba ileng ba ya setsing sa bongaka bakeng sa tekolo ya bongaka le tlhahlobo Nakong e Tshwanelehang ya ho Etsa Tleleimi; kapa

11.2.2 Baphedisuwa ba Tshwanelehang ba ileng ba hlahlela tleleimi letloleng la Trust Nakong e Tshwanelehang ya ho Etsa Tleleimi.

11.3 Batshepuwa letloleng ba tla kgetha Phanele ya Bongaka bakeng sa ho eletsisa le ho hlophisa diteko tsa bongaka le tekolo tse tshepahalang le kapele kamoo ho ka kgonahalang ho bona phumano ya bongaka ya lefu la silicosis le tekanyo ya kgolofalo ho Bahlahledi bohle ba Ditleleimi ba Tshwanelehang. Phanele ya Bongaka e tla kenyeletsa dingaka tse tshwanelehang tshebetsong ya bongaka tse nang le tsebo e kgethehileng mabapi le bophelo bo botle mesebetsing le ditsebi tse tshwanelehang tsa radioloji, kaofela ba tshwanetse ho ba le boiphihlelo bo loketseng phumanong ya lefu la matshwafo le bakilweng ke mosebetsi le tekolo ya kgolofalo ya phefumoloho. Letlole la Trust le tla etsa

bonnete ba hore Phanele ya Bongaka e etsa dipotoloho tse pedi tsa diteko tsa bongaka le tekolo.

- 11.3.1 Potoloho ya pele e tla etsa phumano ya bongaka ya lefu la silicosis le moo ho tshwanelehang ho lekola tekanyo ya kgolofalo ho Bahlahledi bohle ba Ditleleimi ba Tshwanelehang.
- 11.3.2 Potoloho ya bobedi e tla tsamaiswa kapele ka mora Nako e Tshwanelehang ya ho Etsa Tleleimi mme e tla lekola tekanyo ya kgolofalo feela ho Bahlahledi ba Ditleleimi ba Tshwanelehang bao potolohong ya pele ho fumanweng hore ke ba Sehlopha sa 1, jwalo ka ha ho hlalositse polelong ya 17.1.1. Sepheo sa potoloho ya bobedi ke feela ho fumana haeba Mohlahledi ofe kapa ofe wa Tleleimi ya Tshwanelehang o fetetse boemong ba ho ba Mohlahledi wa Tleleimi ya Tshwanelehang bakeng sa ODMWA, mme haeba ho le jwalo, ho etsa bonnete ba hore Mohlahledi wa Tleleimi ya Tshwanelehang o fumana thuso ya ho fumana ditefello tsa ODMWA tse ngotsweng polelong ya 16.4. Ha ho tefello e eketsehileng e tla etswa ke letlole la Trust ho Mohlahledi ofe kapa ofe wa Tleleimi ya Tshwanelehang ho tswa Tjheleteng ya Q(h)ubeka Trust ka lebaka la potoloho ya bobedi.
- 11.4 Batshepuwa letloleng ba tlameha ho etsa boikgathatso bohle ho fumana Bahlahledi ba Ditleleimi ba bangata kamoo ba ka kgonang kateng e le hore ba etse bonnete ba hore ba fuwa tekolo ya bongaka kapele kamoo ho kgonahalang mme ketsahalang efe kapa efe e be Nakong e Tshwanelehang ya ho Etsa Tleleimi.
- 11.5 Batshepuwa letloleng ba tshwanetse hore nakong ya dikgwedi tse tharo tsa ho ngodiswa ha letlole la Trust, ba thehe lenaneo la thibelo ya ho qhekella le tla thibela tshebediso e mpe ya ditsiane tse fanwang ke letlole la Trust le ho etsa bonnete ba hore ha ho Mohlahledi wa Tleleimi ya ka kgonang ho etsa tleleimi ya ditlhapiso ho feta hanngwe le hore ho se be le Mohlahledi wa Tleleimi ya kgonang ho itshetleha ka direkoto tsa bongaka tsa motho e mong.
- 11.6 Batshepuwa letloleng ba tla hloka hore Mohlahledi ka mong wa Tleleimi ya yang setsing sa bongaka sa diteko bakeng tekolo ya bongaka le tlhahlobo jwalo ka ha ho boletswe polelong ya 11.2.1.3 le Mophedisuwa ka mong ya Tshwanelehang ya hlahlelang tleleimi letloleng la Trust jwalo ka ha ho boletswe polelong ya 11.2.2 a saene tokollo e netefatsang hore:

- 11.6.1 a ke ke a hlahlela tleleimi e nngwe tjeleteng e bolokilweng ke letlole la Trust jwalo ka ha ho boletswe ho Deed ena; le
- 11.6.2 hore a ke ke a hlahlela tleleimi kapa tletlebo ya mofuta ofe kapa ofe kgahlanong le Balefi ba Ditleleimi e hlahiswang ke melao ya Deed ena, kapa ho hloleha hofe kapa hofe ha Batshepuwa letloleng ho ikamahanya le melao ya Deed ena kapa ho tsamaisa ditaba tsa letlole la Trust ka tsela eo ho hlokalang hore ba di tsamaisa ka yona.
- 11.7 Tokollo e tla ba sebopehong sa foromo ya Sehloothiso sa B eo Mohlahledi ka mong wa Tleleimi a tshwanetseng ho e dumela le ho e saena jwalo ka molao o tlamang pele ho tekolo ya bongaka le tlhahlobo jwalo ka ha ho boletswe polelong ya 11.2.1.3 le Mophedisuwa ka mong ya Tshwanelehang jwalo ka molao o tlamang pele a hlahlela tleleimi letloleng la Trust jwalo ka ha ho boletswe polelong ya 11.2.2.

12 MATLA A BATSHEPUWA LETLOLENG

- 12.1 Ho ya ka diphelelo tsa Deed ena, e le hore Batshepuwa letloleng ba fihlelle Sepheo se ka Sehloohong sa letlole la Trust, ba tla ba le matla kaofela a motho e moholo wa tlhaho wa molao (ntle le moo dintho di sa tsamaisaneng matla a lokela ho sebediswa ke letlole la Trust), ho phaella matleng kaofela ao ba nang le ona tlasa molao o thehilweng dikahlolong tsa baahlodi (kapa molao wa Manyesemane) le melao e thehilweng Molaong wa Motheo, empa ho ya feela ka diphelelo tse fapaneng le tse ngotsweng mona, ba tla ba le matla a kgethehileng a ngotsweng polelong ena ya 12.
- 12.2 E le hore Batshepuwa letloleng ba fihlelle Sepheo se ka Sehloohong, ba tla ba le matla (ho kenyeletsa, empa a felle ho matla afe kapa afe a tshehetsang letlole le matla a akareletsang), le bokgoni ba ho phethahatsa Sepheo se ka Sehloohong feela, ho kenyeletswa, empa ho sa felle moo feela, matla le bokgoni ba:
- 12.2.1 ho fumana ditleleimi kaofela ho tswa ho Bahlahledi ba Ditleleimi ba Tshwanelehang bao ho nang le bopaki ba hore ba na le SRD maamong a hlalositsweng ho Deed ena;

- 12.2.2 ho fana ka meputso ho ya ka polelo ya 16 ho Bahlahledi ba Ditleleimi ba Tshwanelehang le ho Baphedisuwa ba Tshwanelehang ba fihlellang ditlhoko tsa ho tshwaneleha tse boletsweng ho Deed ena, empa ba ke ke ba tlameha ho fana ka moputso ofe kapa ofe o jwalo kapa ho lefa ditlhapiso dife kapa dife nakong ya dikgwedi tse tsheletseng tsa pele ka mora ngodiso ya letlole la Trust;
- 12.2.3 ho fumana le ho amohela menehelo, ditefello kapa meputso e tswang ho Molefi ka mong wa Ditleleimi jwalo ka ha ho boletswe ho Deed ena;
- 12.2.4 ho aba matla a bona ho a neha dikomiti tse nang le Motshepuwa a le mong kapa ba eketsehileng kapa batho ba bang ho ya ka qeto ya Batshepuwa letloleng, haeba feela ka dinako tsohle ho tla ba le bonyane Motshepuwa a le mong (1) komiting ka nngwe e jwalo;
- 12.2.5 ho kgetha ditsebi makaleng a mang le a mang ho thusa ho phethahatsa boikarabelo ba bona;
- 12.2.6 ho lefshwa ditshenyehelo tse utlwahalang tsa bona, hammoho le tefello e utlwahalang bakeng sa ho sebeletsa jwalo ka Batshepuwa letloleng;
- 12.2.7 ho fana ka tshireletso efe kapa efe e tshwanelehang mabapi le qoso ya tahlehelo;
- 12.2.8 ho etsa qeto le ho laela (ho ya ka dipehelo tsa Deed ena):
- 12.2.8.1 ho theha ditshebetso tsa tsamaiso tse hlokwang ke letlole la Trust;
- 12.2.8.2 tshebetso eo letlole la Trust le tla e latela e le hore le meme batho ba nang le bokgoni ba ho hlahlela ditleleimi le tsela eo ditleleimi di tla romelwa ka yona;
- 12.2.8.3 tshebetso ya ho lekola ditleleimi;
- 12.2.8.4 tshebetso bakeng sa tefello ya meputso efe kapa efe kapa ditefello;

- 12.2.8.5 phuputso e jwalo (ho kenyeletswa le phuputso ya dipalopalo tse mabapi le dikotsi tse ka hlahang) e ka ba ho utlwahalang hore e a hlokahala bakeng sa ho fihlella Sepheo se ka Sehloohong;
- 12.2.9 ho tsetela thepa ya letlole la Trust kapa karolo efe kapa efe ya yona letloleng lefe kapa lefe la mmara wa tjehele ya Afrika Borwa (ZAR) e nang le dintlha tsa naha boemong ba moruo tsa AA kapa ka hodimo haholwanyane, kapa depositi efe kapa efe ya nako e kgutswanyane (ya dikgwedi tse tharo kapa tse ka tlase) ho e nngwe ya dibanka tse nne tse kgolo ka ho fetisisa tsa Afrika Borwa. Ba tla ba le tokelo e eketsehileng ya ho fetola, ho fapanya kapa ho fumana matsete afe kapa afe ho ya ka qeto ya bona le ho tsetela hape tswala ya matsete empa ho ya ka tekanyo e dumellwang ho ya ka polelo ena ya 12;
- 12.2.10 ho ya ka qeto ya bona e kopanetsweng, ho sebedisa matla a ho vouta a hokahantsweng le diabo dife kapa dife tsa letlole la Trust le tse tshwerweng ke khamphani efe kapa efe;
- 12.2.11 ho kena dikonterakeng tse hlokahalang bakeng sa ho fihlella kapa ho phethahatsa Sepheo se ka Sehloohong sa letlole la Trust;
- 12.2.12 ho hlahloba direkoto tsa kgiro tsa Molefi ka mong wa Ditleleimi kapa ho kgetha moedi ho hlahloba direkoto tseo;
- 12.2.13 ho lokisetsa le ho hatisa tlhahisoleseding e bokeletsweng ke letlole la Trust foromong e sa ngolwang mabitso a batho bakeng sa morero wa ho ntshetsa pele bophelo bo botle ba setjhaba; le
- 12.2.14 ho fumana Direkoto tsa Bahlahledi ba Ditleleimi, ho kenyeletswa le ho thusa Bahlahledi ba Ditleleimi ho fumana Direkoto.
- 12.3 Batshepuwa letloleng ba tla ba le matla (mme ba tlameha ho sebedisa matla ao)
- 12.4 ho etsa dintho tsohle le ho saena ditokomane tsohle tse jwalo jwalo ka ha ho hlokahala ho phethahatsa mesebetsi e kgethehileng e bolelwang ho Deed ena, ho kenyeletswa le matla a ho nka mehato ya hlahlela nyewe kgahlanong le Molefi ya Tleleimi ho qobella Molefi eo wa Ditleleimi ho phetha boikarabelo ba hae tlasa Deed ena.

- 12.5 Batshepuwa letloleng ba tla ba le matla a ho sebedisa, ho hatisa kapa ho aba foromo e sa ngolwang mabitso le ntle le phaello kapa tefello, tlhahisoleseding le dintlha tse bokeletsweng nakong ya tshebetso ya letlole la Trust feela bakeng sa morero wa ntshetsopele ya bophelo bo botle ba setjhaba.
- 12.6 Ho tlalehilwe ka ho eketsehileng hore ha ho Balefi ba Ditleleimi ba dumeletswe:
- 12.6.1 ho sebedisa bodisa bofe kapa bofe, kapa tekolo, ka tlhahlobo le diqeto tsa tefello ya ditlhapiso tse etswang ke Batshepuwa letloleng;
- 12.6.2 ho rekisa, ho sebedisa kapa ho aba tlhahisoleseding ya bongaka ya Bahlahledi ba Ditleleimi bakeng sa melemo ya kgwebo;
- 12.6.3 ho senola tlhahisoleseding ya bongaka ya Bahlahledi ba Ditleleimi ho motho ofe kapa ofe e mong osele ho e boloka jwalo ka ha ho hlokahala ho thibela boshodu kapa ho phehella tharollo efe kapa efe kapa tleleimi, e bang ke tefello, tshireletso kgahlanong le qoso ya tahlehelo kapa ho hong kgahlanong le motho ofe kapa ofe osele, empa ketsahalong eo, tlhahisoleseding e ka senolwa feela ho isa tekanyong e hlokahalang ka nnete le ho boloka lekunutu ka thata;
- 12.6.4 ho senola tlhahisoleseding ya bongaka ya Bahlahledi ba Ditleleimi *hammoho* ho e neha batho ba bang basele; kapa
- 12.6.5 ho hatisa tlhahisoleseding ya bongaka ya Bahlahledi ba Ditleleimi e bolokilwe foromong e se nang mabitso bakeng sa ntshetsopele ya bophelo bo botle ba setjhaba.

13 **MAJALEFA**

Majalefa letloleng la Trust e tla ba Bahlahledi ba Ditleleimi ba Tshwanelehang le Baphedisuwa ba Tshwanelehang nakong ya ha letlole la Trust le ntse le le teng. Bakeng sa ho qoba pelaelo, ditsiane kapa ditlhapiso tse tshwanetseng ho fuwa Majalefa le mokgwa oo ditlhapiso tse jwalo di tla fanwa ka wona, ho tla etswa qeto ho ya ka melao ya Deed ena (Karolo ya III).

14 **HO BA LE LE HO BA MONGA THEPA YA LETLOLE LA TRUST**

- 14.1 Ho ba monga thepa kaofela e fumanwang le dikoloto tsohle tseo letlole la Trust le keneng ho tsona di tla ba matsohong a Batshepuwa letloleng maamong a bona a boemedi. Batshepuwa letloleng ba ka fumana feela thepa kamoo e hlokahalang ka ho utlwahalang bakeng sa ho phethahatsa mesebetsi ya Batshepuwa letloleng.
- 14.2 Thepa ya letlole la Trust e ka ngodiswa lebitsong la Trust, Batshepuwa ka nakwana kapa motho ya thontsweng letloleng la Trust, mme thepa ena e tshwanetse ho bontshwa lethathamong la setoko sa letlole se kenyeletswang tlalehong ya selemo le selemo ya letlole la Trust. Ha letlole la Trust le fediswa, thepa kaofela e tshwanetse ho rekiswa ka tjhelete e tshwanetseng mme tjhelete e fumanwang ka thekiso eo e tshwanetse ho bontshwa ka ho hlakileng tlalehong ya ho qetela ya ditlaleho tse tshwanang tsa diakhaonte tsa letlole la Trust ho ya ka polelo ya 10.10.
- 14.3 Batshepuwa letloleng ba tshwanetse ho tshwara le ho boloka tlhokomelo le bosireletsi ba bona kapa ba baemedi ba bona, disebediswa dife kapa dife tsa thaetlele le ditokomane tse ding tse amanang le letlole la Trust le mesebetsi ya lona le tjhelete efe kapa efe ya letlole la trust le/kapa lekeno la letlole la trust.
- 14.4 Ha ho na Mojalefa ya tla ba le ditokelo dife kapa dife thepeng e jwalo le/kapa lekenong, ntle le haeba le ho fihlela letlole la Trust le lefa moputso ofe kapa ofe ho o neha Mojalefa ya jwalo.

15 BOLELELE BA NAKO LE HO KGAOTSA

Letlole la Trust le tla tswela pele le sebetsa ka nako ya dilemo tse tharo ka mora ho fela ha Nako e Tshwaneleheng ya ho Etsa Tleleimi ntle le haeba le kgaotswa pele ho nako ke Batshepuwa letloleng, kapa e atoloswa ke Batshepuwa letloleng ka tumellano e ngotsweng fatshe hammoho le Molefi ka mong wa Tleleimi, e leng tumellano e ke keng ya thijwa ntle ho mabaka a utlwahalang.

KAROLO YA III: DITEFELLO TSA TSAMAISO

16 MEPUTSO E LEFSHWANG KE BATSHEPUWA

16.1 Tefello e tswang matloleng a Trust

Tjhelete ya Q(h)ubeka Trust e tla sebediswa ka ho feletseng ke Batshepuwa ho etsa ditefello tsa ditlhapiso ho Bahlahledi ba Ditleleimi ba Tshwanelehang le Baphedisuwa ba Tshwanelehang ho ya ka se ngotsweng polelong ya 16.2 ya Deed ena.

16.2 **Bokudi**

16.2.1 Bahlahledi ba Ditleleimi ba Tshwanelehang

16.2.1.1 Bahlahledi ba Ditleleimi ba Tshwanelehang ba tla ba feela le tokelo ya ho fumana ditlhapiso ketsahalong eo ho fumanwang hore ba na le SRD. Ditlhapiso di tla fanwa feela maemong ao Batshepuwa letloleng ba kgotsofetseng hore SRD e ile ya fumanwa ka X-ray e behilweng sehlopheng sa bonyane tekanyo ya maemo a 1/0 ya sehlopha sa matjhaba sa ILO sa ditshwantsho tsa X-ray ya lefu la matshwafo le bakilweng ke ho phefumoloha lerole (pneumoconiosis) le maemo a kgolofalo ya tshebetso ya matshwafo a hlalositsweng polelong ya 17.1.

16.2.1.2 Mohlahledi ofe kapa ofe wa Ditleleimi ya batlang hore a nkuwe jwalo ka Mohlahledi wa Tleleimi ya Tshwanelehang o tshwanetse hore a bontshe ka lengolo hore o dumela sena, le ho fana ka tumello, bakeng sa diteko dife kapa dife kapa diteko tsohle tsa bongaka tse hlokwang ke Batshepuwa letloleng ho bona haeba ho na le di-SRD, Pepesetso ya tsona le hore na ka tekanyo e kae.

16.2.2 Bahlahledi ba Ditleleimi ba Baphedisuwa

16.2.2.1 Bakeng sa ho qoba pelaelo efe kapa efe, Baphedisuwa ba Bahlahledi ba Ditleleimi ba ke ke ba ba le tokelo ya ho fumana ditlhapiso ntle le haeba Batshepuwa letloleng ba kgotsofetse ka ho utlwalang hore mofu o ile a kenwa ke lefu la silicosis. Tekolo e jwalo e tla ba ka ho sheba direkoto tsa bongaka, tse jwalo ka (empa ha se tsona feela) diphetho tsa *tihalobo ya setopo*, direkoto tsa bongaka le di-X-ray tsa sefuba, ho sheba nalane ya kgiro ya mofu le/kapa bopaki bofe kapa bofe boo Batshepuwa letloleng ba nkang hore ke ba nnete le bo tshepahalang.

16.2.2.2 Ha ho Ditleleimi kapa Tleleimi ya Mophedisuwa wa Mohlahledi wa Tleleime e tla amohelwa ke Batshepuwa letloleng maemong ao mofu nakong e fetileng a ileng a hlahlela tleleimi mabapi le SRD mme tleleimi eo e ile ya amohelwa ke Batshepuwa letloleng mme ho ile ha etswa tefello e feletseng kapa ka molao e ileng ya hanwa ho ya ka Deed ena.

16.2.2.3 Ho etsa ditefello ho Baphedisuwa ba Bahlahledi ba Ditleleimi, Batshepuwa letloleng ba tla fumana dikhopi tse loketseng tsa ditokomane tse tshehetsang tse jwalo ka lengolo la kabo ya thepa ya mofu kapa tlhokomelo ya thepa mme, haeba ho hlokahala, tiisetso e ngotsweng fatshe le tshireletso qosong ya tahlehelo e tswang ho Mohlahledi wa Tleleimi wa Mophedisuwa e bolelang hore ke moemedi wa nnete wa thepa le/kapa baphedisuwa le hore tefello ho yena e tla ba e feletseng le tefello ya ho qetela ya tleleimi mabapi le ditleleimi kaofela tse hlahileng ka lebaka la mofu mme ba tla sireletsa letlole la Trust kgahlanong le ditleleimi dife kapa dife tsa tahlehelo tsa Bahlahledi ba Ditleleimi ba Baphedisuwa, le ho sireletsa letlole kgahlanong le qoso efe kapa efe e nngwe ya ditleleimi tse etswang ke Baphedisuwa ba Bahlahledi ba Ditleleimi. Haeba ho hlokahala, letlole la Trust le ka thusa Bahlahledi ba Ditleleimi ba Baphedisuwa ho fumana mangolo a semolao a kabo ya thepa ya mofu kapa tlhokomelo ya yona. Ka ho loketseng letlole la Trust le ka se kenyeletse ditleleimi dife kapa dife tse eketsehileng tse tswang ho Mohlahledi ofe kapa ofe e mong wa Ditleleimi wa Mophedisuwa mabapi le thepa eo. Mohlahledi wa Tleleimi wa Mophedisuwa o tla aba moputso ho motho ofe kapa ofe e mong eo Mohlahledi wa Tleleimi wa Mophedisuwa a mo emetseng.

16.2.2.4 Bahlahledi ba Ditleleimi ba Baphedisuwa ba tla ba feela le tokelo ya tefello e bontshitsweng ho Deed ena.

16.2.3 Bopaki ba pepesetso

Batshepuwa letloleng ba tlameha ho fumana, ho fihlela ba kgotsofetse ka ho utlwahalang, hore na e be Bahlahledi ba Ditleleimi ba na le Tshebeletso e Tshwanelehang.

16.3 **Bopaki ba bokudi**

- 16.3.1 Batshepuwa letloleng ba tla kgetha Phanele ya Bongaka ya dingaka tse tshwanelehang ditabeng tsa bongaka tse nang le tsebo e kgethehileng ya bophelo bo botle ba mesebetsi le ditsebi tse tshwanelehang tsa radioloji, kaofela ba tshwanela ho ba le boiphihlelo bo botle ba phumano ya bongaka ya lefu la matshwafo le tekolo ya kgolofalo ditho tsa ho phefumoloha.
- 16.3.2 Le sebedisa keletso ya Phanele ya Bongaka, Letlole la Trust le tla theha mokgwathahlobo o tla dumella tekolo e utlwahalang ya kgolofalo ho ya ka Dihlopha tsa lefu le kgolofalo tse bolelwang polelong ya 17.1. Diteko di tla kenyeletsa, empa ha se tsona kaofela, tlhahlobo ya mmele (mabapi le Mohlahledi ka mong wa Tleleimi ya phelang), le tekolo ya Phanele ya Bongaka (mabapi le Mohlahledi ka mong wa Tleleimi ya phelang le ya hlokahetseng), tse tla tsamaiswa ho ya ka mekgwathahlobo e entsweng ke letlole la Trust.
- 16.3.3 Ho tla hlokahala hore Bahlahledi ba Ditleleimi ba Tshwanelehang ba kgotsofatse Batshepuwa letloleng, ba etse dintho ka tsela e nepahetseng maemong ao ba ileng ba kenwa ke SRD le ketsahalang eo Tleleimi ya Mophedisuwa e bolelang hore mofu o ile a kenwa ke SRD.
- 16.3.4 Mabapi le Bahlahledi ba Ditleleimi ba phelang, jwalo ka molao o akaretsang le mabapi le SRD, Batshepuwa letloleng ba tla hloka tlhahisoleseding eo ba nahanang hore e a hlokahala e bontshang phumano ya nnete ya lefu la SRD boemong ba kapa bo ka hodimo ho tekanyo ya sehlopha ya maemo a 1/0 a sehlopha sa ILO le tekolo e nepahetseng ya kgolofalo ya tshebetso ya matshwafo tse tla kenyeletsa:
- 16.3.4.1 setshwantso sa x-ray ya sefuba sa boleng bo botle se nkuweng ho tswa ka morao ho ya ka pele sa dijitale, kapa ho seng jwalo se entsweng hore se be sebopehong sa dijitale sa boholo bo tlwaelehileng, se feletseng sa filimi ya x-ray ya sefuba, sa matshwafo a Mohlahledi ofe kapa ofe wa Tleleimi ya Tshwanelehang le/kapa tlaleho ya diphetho x-ray tsa boemo le tsa sehlopha sa sistimi e tlwaelehileng ya ILO, tlaleho e jwalo e tshwanetse ho tlatswa le ho saenwa ke setsebi se tshwanelehang le se nang le boiphihlelo sa radioloji;

- 16.3.4.2 diphetho tsa diteko tsa tshebetso ya matshwafo, tse entsweng ka sesebediswa sa teko ya mafu a matshwafo se nang le bopaki ba tlaleho ya nepahetseng, e ka phetwang le e ka hlahiswang hape, se lekantsweng le ho netefatswa ho ya ka ditekanyetso le maemo a tlwaelehang bakeng sa teko ya tshebetso ya matshwafo se amohelehang Afrika Borwa, moo ditekanyo tseo ka tlwaelo di amohelehang tsa phallo/mothamo di tlalehwang le tseo ho ya ka tsona tekolo e etswang ke setsebi se tshwanelehang le se nang le boiphihlelo mabapi le tshebetso ya matshwafo kapa setsebi sa bophelo bo botle ditabeng tsa mesebetsi mabapi le kgolofalo e amanang le SRD;
- 16.3.4.3 diphetho kapa direkoto tsa tlhahlobo ya bongaka, ho kenyeletswa, moo ho tshwanelehang, diteko dife kapa dife tsa madi le diteko tse tshwanelehang tsa sekgohlale tsa phumano ya bokudi, jwalo ka ha ho ka hlokwa ke Batshepuwa letloleng; le
- 16.3.4.4 nalane ya ho pepesetswa lerole la silica.
- 16.3.5 Maamong ao ho ke keng ha kgoneha ho fumana phumano ya bongaka e hlileng e netefatsang boteng ba bokudi ho ya ka tlhahisoleseding e ka hodimo, Batshepuwa letloleng ba ka sebedisa temoho ya bona yaba ba hloka hore Mohlahledi ofe kapa ofe wa Tleleimi ya Tshwanelehang a etse ditlhahlobo tse jwalo tse eketsehileng kamoo ba nahanang hore ho a tshwaneleha, ho kenyeletswa le ho etsa sekene sa Resolution Computerised Tomography e le ho thusa ho netefatsa tleleimi.
- 16.3.6 Bopaki bo jwalo ba bongaka bo tla rekotwa motjhaotjhele sistiming ya elektroniki ya bophelo bo botle e tla kenyeletsa boitsebahatso ba dibopeho tsa motho ka mong eo e leng Mohlahledi wa Tleleimi ya Tshwanelehang le tumello e bontshang kutlwisiso bakeng sa tshebediso ya bopaki bo jwalo ba bongaka bakeng sa merero ya ho netefatsa tefello ya moputso le bakeng sa merero e boletsweng polelong ya 10.
- 16.3.7 Qeto ya Batshepuwa letloleng mabapi le ditaba tsa bongaka e tla ba qeto ya ho qetela le e tlamang (Ba)Mohlahledi wa Tleleimi.

16.4 **Tshehetso ya ODMWA**

- 16.4.1 Batshepuwa letloleng ba tla thusa Bahlahledi ba Ditleleimi ba Tshwanelehang hore ba etse kopo bakeng sa ditlhapiso tsa ODMWA ho tswa ho MBOD le/kapa CCOD, ho kenyeletswa le ho romela Dikopo tsa Dingongoreho tsa ODMWA le tlhahisoleseding yohle e tshwanelehang ho di romela ho MBOD, le ho fana ka dikhopi tsena ho Molefi ka mong wa Ditleleimi. Ho itshetlehile ka tlhokeho efe kapa efe e fapaneng ya MBOD kapa CCOD, letlole la Trust le tla kgethwa hore le amohele ditlhapiso tse lefshwang Bahlahledi ba Ditleleimi ba Tshwanelehang ba ODMWA lebitsong la bona le bakeng sa molemo wa bona.
- 16.4.2 Molefi ka mong wa Ditleleimi o tla etsa sohle se matleng a hae ho thusa ka tefello ya ditjhelete dife kapa dife tse lokelang ho lefshwa ho ya ka molao wa ODMWA ho Bahlahledi ba Tshwanelehang ba Tleleime ya ODMWA bao lebitsong la bona Batshepuwa letloleng ba ileng ba romela Dikopo tsa Ditlelebo tsa ODMWA.
- 16.4.3 Ketsahalong eo Mohlahledi ya Tshwanelehang wa Tleleime ya DMWA eo ho ya ka Batshepuwa ba letlole a fumanwang a na le lefu la silicosis la Sehlopha sa 2 (jwalo ka ha ho hlahoswa polelong ya 17.1.2) a sa fumane ditlhapiso tsa ODMWA tseo a nang le tokelo ya ho di fumana ho tswa ho CCOD nakong ya dikgwedi tse 12 ho tloha Mohla wa Tsebiso wa ODMWA, Molefi ka mong wa Tleleimi ho ya ka kgetho ya bona o tla kgetha babuelli ba molao ba tshwanelehang, e ka ba Mbuyisa Neale, ho phehella nyewe ya Bahlahledi ba Tshwanelehang ba kgahlanong le CCOD, kapa ho seng jwalo ho lefa ditjeo tse utlwahalang tsa ho hlahlela nyewe tsa letlole la Trust tsa ho phehella nyewe e jwalo.
- 16.4.4 Ketsahalong eo Mohlahledi wa Tleleimi ya Tshwanelehang wa ODMWA Batshepuwa letloleng ba fumanang hore o na le lefu la silicosis la Sehlopha sa 3 kapa sa 4 (jwalo ka ha ho hlahoswa dipolelong tsa 17.1.3 le 17.1.4) a sa fumane ditlhapiso tsa ODMWA tseo a nang le tokelo ya ho di fumana ho tswa ho CCOD nakong ya dikgwedi tse 12 ho tloha Mohla Tsebiso wa ODMWA, Molefi ka mong wa Tleleimi o tla lefa letlole la Trust bakeng sa Mohlahledi ya Tshwanelehang wa ODMWA tjhelete e lekanang le ditlhapiso tsa ODMWA, hore:
- 16.4.4.1 haeba tefello efe kapa efe e jwalo e ka etsa hore ditefello tse entsweng tlasa polelo ena ya 16.4.4 e be tse ka hodimo ho diranta tse dimillione tse 46,095, ka karolelano, ha ho ditjhelete tse

eketsehileng tse tla lefshwa ho ya ka polelo ena ya 16.4.4, mme dipehelo tsa polelo ena ya 16.4.3 di tla sebetsa ho Bahlahledi ba bang ba Ditleleimi ba Tshwanelehang bao ho neng ho tla sebetsanwa le bona ho ya ka polelo ena ya 16.4.4; le

16.4.4.2 ho phaella mona, haeba letlole la Trust ka mora moo le tsebiswa hore ditlhapiso tsa ODMWA di ile tsa lefshwa ke CCOD ho Mohlahledi wa Tleleimi ya Tshwanelehang wa ODMWA eo molemo wa tefello o entsweng ho ya ka polelo ena, letlole la Trust le tla lefa Molefi ka mong wa Tleleimi tjhelete efe kapa efe e ntseng e tshwerwe molemong wa Mohlahledi ya jwalo ya Tshwanelehang wa ODMWA tlasa melawana ya letlole lena la Trust, empa e ke ke ya ba tjhelete e fetang e lefilweng ke Molefi ka mong wa Tleleimi letloleng la Trust bakeng sa Mohlahledi wa Tleleimi ya Tshwanelehang wa ODMWA ho ya ka polelo ena ya 16.4.4.

16.4.4.3 Haeba Mohlahledi wa Tleleimi ya Tshwanelehang wa ODMWA a hloleha ho fumana ditlhapiso tsa ODMWA ka lebaka la bohlaswa ba hae kapa ho hloleha ho ikamahanya le ditlhokeho dife kapa dife tsa MBOD kapa CCOD Balefi ba Ditleleimi ba ke ke ba ikarabella bakeng sa ho lefa ditjhelete dife kapa dife mabapi le Mohlahledi eo wa Tleleimi ya Tshwanelehang bakeng sa ODMWA ho ya ka dipolelo tsa 16.4.3 le 16.4.4 tse ka hodimo.

17 **MOFUTA LE TSHWANELEHO YA MEPUTSO E LEFSHWANG KE BATSHEPUWA LETLOLENG**

17.1 Batshepuwa letloleng ba tla etsa qeto mabapi le tekanyo ya ditlhapiso e tla lefshwa sehlopha ka seng sa Bahlahledi ba Ditleleimi ba Tshwanelehang ho ya ka Tjhelete kaofela ya letlole la Q(h)ubeka Trust, hammoho le tswala efe kapa efe le tswala ya matsete, e lokelang ho ajwa hara Bahlahledi ba Ditleleimi ba Tshwanelehang, ka mora ho ntsha ditjeo tsa tsamaiso ya letlole tse bolelwang polelong ya 9.7. Batshepuwa letloleng ba ka etsa tefello ho Bahlahledi ba Ditleleimi ba Tshwanelehang ba leng dihlopheng dife kapa dife tse nne tse latelang tsa lefu la matshwafo:

17.1.1 lefu la silicosis, ha ho kgothalo, ha ho TB ya matshwafo kapa massive fibrosis — (80% FEV1 kapa FVC) ("**Sehlopha sa 1**");

- 17.1.2 lefu la silicosis, kgolofalo e bobebe — ho kgona ho fihlella ditlhoko tsa mesebetsi e mengata ya matsoho (79 ho isa ho 60% FEV1 kapa FVC) kapa ha ho kgolofalo ya TB matshwafong kapa ha ho kgolofalo ka lebaka la massive fibrosis ("**Sehlopha sa 2**");
- 17.1.3 lefu la silicosis, kgolofalo e mahareng — bokgoni bo fokotsehileng ba ho fihlella ditlhoko tsa mesebetsi e mengata ya matsoho (51 — 59% FVC kapa 41 — 59% FEV1) ("**Sehlopha sa 3**"); le
- 17.1.4 lefu la silicosis le nang le kgolofalo e totileng — ho se kgone ho fihlella ditlhoko tsa mesebetsi e mengata ya matsoho (<50% FVC, <40% FEV1) ("**Sehlopha sa 4**");
- 17.2 Tjhelete ya moputso o lefshwang, ho ya ka ditokiso tse kgonahalang hara sehlopha ka seng ho nahanela dilemo, e tla ba tse latelang:
- 17.2.1 bakeng sa bao ho fumanweng hore ke ba Sehlopha sa 1, 28% ya moputso bakeng sa Sehlopha sa 4;
- 17.2.2 bakeng sa bao ho fumanweng hore ke ba Sehlopha sa 2, 63% ya moputso bakeng sa Sehlopha sa 4;
- 17.2.3 bakeng sa bao ho fumanweng hore ke ba Sehlopha sa 3, 79% ya moputso bakeng sa Sehlopha sa 4;
- 17.2.4 bakeng sa bao ho fumanwang hore ke ba Sehlopha sa 4, tjhelete e lokelang ho etsetswa qeto ke Batshepuwa e balwa ho ya ka Tjhelete e feletseng ya letlole la Q(h)ubeka Trust e abelwang Bahlahledi bohle ba Ditleleimi ba Tshwanelehang ba nang le SRD e tsamaisanang le dikarolo tse hlahoswang polelong ena ya 17.2.
- 17.2.5 bakeng sa Bahlahledi ba Ditleleimi ba Baphedisuwa moo ho nang le bopaki ba ditokomane tse amohelehang tse bontshang hore mofu o ile a kenwa ke silicosis, tefello e tshwanang jwalo ka bakeng sa Sehlopha sa 1;
- 17.2.6 bakeng sa Bahlahledi ba Ditleleimi ba Baphedisuwa moo ho se nang bopaki ba ditokomane tse amohelehang tsa hore mofu o ile a kenwa ke silicosis empa ho na le bopaki bo bong hore ho ya ka maikutlo a

Batshepuwa letloleng ke bopaki bo amohelang ba lefu la silicosis, 20% ya tefello bakeng sa Sehlopha sa 4.

18 DIPEHELO TSA MOPUTSO OFE KAPA OFE

- 18.1 Kapele kamoo ho kgonehang ka mora hore Mojalefa a lekolwe le ho fumanwa hore o na le tokelo ya ho fuwa moputso, tefello ya pele e tla fuwa Mojalefa eo. Ho etsa qeto ka tjhelete e tla lefshwa qalong, Batshepuwa letloleng ba tla nahana ka palo ya ditleleimi tseo ho nang le kgonahalo ya hore di etswe nakong ya bophelo ba letlole la Trust, dikgakanyo tsa dikotsi dife kapa dife tse amohelang, mme ba tla nka mehato efe kapa efe e utlwahalang ho qoba ho qeta ditjhelete tse fumanehang ho tswa Tjheleteng ya letlole la Q(h)ubeka Trust ka tsela e ka thibelang tefello ya letlole la Trust mabapi le ditjhelete tse tshwanang ho Majalefa a tshwanang a letlole la Trust.
- 18.2 Ho itshetlehile ka palo yohle ya ditleleimi tse entsweng le ditjhelete tse fumanehang, mme ho nahannwe ka tshwanelo ka boikarabelo ba Batshepuwa letloleng ba ho etsa bonnete ba hore Tjhelete kaofela ya letlole la Q(h)ubeka Trust hammoho le tswala le tswala ya matsete ho phaella Ditjeong tsa Tsamaiso ya letlole la Trust e tshwanetseng ho ajwa hara Majalefa a letlole la Trust, tefello e eketsehileng e ka nna ya etswa bakeng sa Mojalefa ka mong ka mora hore ditefello tsohle tsa pele di entswe, le ha bongata ba ditjhelete tse setseng bo tsejwa.
- 18.3 Ha Batshepuwa letloleng ba etsa tefello efe kapa efe ba ke ke ba hula tjhelete efe kapa efe e seng e fuwe Mohlahledi wa Tleleimi ya Tshwanelehang tlasa diphelelo tsa molao wa ODMWA kapa COIDA (kapa bahlahlami bafe kapa bafe), kapa tjhelete eo Mohlahledi wa Tleleimi ya Tshwanelehang a nang le tokelo ya ho e fumana tlasa ODMWA kapa COIDA (kapa bahlahlami bafe kapa bafe). Batshepuwa letloleng ba ke ke ba boela ba hula tefello efe kapa efe ya tjhelete e amohetsweng ke Mohlahledi wa Tleleimi ya Tshwanelehang ka tsela ya inshoreense, medical aid kapa ka ditefello tse ding tsa bongaka tse amanang le SRD le/kapa kalafo ya lefu, tlhokomelo ya mokudi lapeng ya nang le matsatsi a makgutshwanyane a ho phela kapa ho hong, e amanang le tleleimi ya hae.
- 18.4 Batshepuwa letloleng ba tla etsa ditokisetso tsa ho thusa Majalefa ho bula diakhaonte tsa banka. Tefello efe kapa efe e tla lefshwa ka kotloloho akhaonteng ya banka ya lebitso la Mojalefa, moo ho sa kgonahaleng hore akhaonte ya banka e bulwe Mojalefa a ke ke a thibelwa ho fumana

ditshwanelo tsa hae. Ho hlokahala hore Batshepuwa letloleng ba nke mehato e utlwahalang ya ho ikgotsofatsa hore Mojalefa ke yena monga akhaonte ya banka.

19 **BOIKARABELO BO BONG BO KGETHEHILENG BA BATSHEPUWA LETLOLENG**

Batshepuwa letloleng ba tla amohela feela le ho hlahloba ditleleimi tse entsweng ke motho ofe kapa ofe bakeng sa tefello ka mora ho tlatsa le tshaeno ya motho ya jwalo foromo ya kopo eo mokopi a dumelang, *hara dintho tse ding*, hore qeto ya Batshepuwa letloleng mabapi le kopo e tla ba ya ho qetela le e tlamang mokopi.

20 **HO FEDISA**

20.1 Batshepuwa letloleng ba tla fana ka ditokomane tsa ditlaleho tse tshwanang tsa ho qetela, ha letlole la Trust le kgaotswa, tsa ditjhelete tsohle tse lefilweng ho tswa letloleng le ditjhelete dife kapa dife tse setseng tse fumanehang.

20.2 Ketsahalong eo ho nang le ditjhelete tse setseng, Batshepuwa ba tla dumellwa feela ho fana ka ditjhelete tse jwalo tse setseng ho di neha Mokgatlo o ngodisitsweng molaong oo E seng wa Mmuso o fanang ka tlhokomelo ya motheo ya bophelo bo botle ho basebetsi ba mehleng ba merafong ya Afrika Borwa.

21 **MEHATO YA HO LOKISA DIPHAPANG**

21.1 Bakeng sa merero ya polelo ena ya 21, Mahlakore ho buuwa ka Balefi le Batshepuwa letloleng la Trust nako le nako.

21.2 Ketsahalong ya tsekisano efe kapa efe e hlahang pakeng tsa Mahlakore e amanang le dipehelo tsa Deed ena kapa tshebediso ya yona, Sehlopha se le seng se ka ntsha tsebiso e ngotsweng ("**Tsebiso ya Tsekisano**") ho e neha Mahlakore a mang ho qadisa mokgwatshebetso o mona ka tlase.

21.3 Pele Mahlakore a tla leka ho rarolla tsekisano ka bokenadipakeng.

21.4 Mahlakore a tla dumellana ka mokenadipakeng nakong ya Matsatsi a Kgwebo a 10 a Tsebiso ya Tsekisano.

21.5 Haeba ka lebaka lefe kapa lefe Mahlakore a sa dumellane ka mokenadipakeng nakong ya Matsatsi a Kgwebo a 10 a Tsebiso ya Tsekisano kapa

mokenadipakeng eo ho dumellanweng ka yena ke Mahlakore a sa kgone kapa a sa amohele memo ya ho ba mokenadipakeng mme Mahlakore ka lebaka lefe kapa lefe a hloleha ho dumellana ka mokenadipakeng e mong nakong ya Matsatsi a Kgwebo a 20 a Tsebiso ya Tsekisano, jwale Lehlakore lefe kapa lefe le ka kopa Tokiso Dispute Resolution Proprietary Limited ho kgetha mokenadipakeng.

- 21.6 Mahlakore a tla dumellana ka mokgwatshebetso wa wa bokenadipakeng mme haeba o hloleha nakong ya Matsatsi a 10 a Kgwebo a Tsebiso ya Tsekisano kapa nako e telele ho feta ho ya ka tumellano e ngotsweng, kahoo bokenadipakeng bo tla etsahala ho ya ka United Nations Commission on International Trade Law (UNCITRAL) Model Conciliation Rules o kenang tshebetsong nakong ya tsekisano.
- 21.7 Haeba ka lebaka lefe kapa lefe, ho kenyeletswa le ho hloleha ho ba le tshebedisano pakeng tsa Mahlakore, tsekisano e sa rarollwe ka bokenadipakeng nakong ya matsatsi a 30 a Tsebiso ya Tsekisano kapa nako e fetang eo ho ya ka tumellano e ngotsweng pakeng tsa Mahlakore ana, jwale phapang e tla rarollwa ka mokenadipakeng wa ditsekisano.
- 21.8 Dihlopha di ka dumellana ka mokenadipakeng wa ditsekisano le bakeng sa mekgwatshebetso ya mokenadipakeng wa ditsekisano mme, haeba tumellano e hloleha nakong ya Matsatsi a 10 a Kgwebo a boletsweng polelong ya 21.7 kapa nako e telele ho feta eo ho ya ka tumellano e ngotsweng kahoo bokenadipakeng bo tla etswa ho ya ka Melao ya ho Rarolla Diphapang ya UNCITRAL e kengwang tshebetsong nakong ya bokenadipakeng.
- 21.9 Bolaodi bo kgethang ho ya ka Melao ya ho Rarolla Diphapang ya UNCITRAL e tla ba Association of Arbitrators Southern Africa
- 21.10 Ntle le haeba ho dumellanwa ka ho fapaneng bokenadipakeng le tharollo ya diphapang di tla tsamaiswa ke Mahlakore.
- 21.11 Palo ya bakenadipakeng e tla ba motho a le mong le palo ya ba rarollang diphapang e tla ba motho a le mong.
- 21.12 Sebaka sa ho kena dipakeng le ho rarolla diphapang e tla ba Johannesburg, Afrika Borwa.

- 21.13 Molao o laolang mokgwatshebetso wa bokenadipakeng le ho rarolla diphapang e tla ba molao wa Afrika Borwa.
- 21.14 Morarolli wa diphapang o tla ba le matla a tshwanang a tharollo jwalo ka lekgotla la dinyewe la molao la Afrika Borwa mabapi le ho fana ka kahlolo ha ho na le diphapang.
- 21.15 Morarolli wa diphapang o tla diha qeto ya molao hammoho le fana ka mabaka a ngotsweng nakong ya matsatsi a 30 ho tloha mohla tharollo ya diphapang e felang.
- 21.16 Ha ho letho polelong ena e tla qhelela thoko lehlakore lefe kapa lefe hore se ka batla kimollo ya kapele ya nakwana ho tswa Lekgotleng lefe kapa lefe la dinyewe le nang le matla a tshwanelehang a bolaodi.

KAROLO YA IV: DITABA TSE DING

22 MOLAO O LAOLANG

Deed ena e tla laolwa ke le ho utlwisiswa le ho hlaloswa ho ya ka melao ya Rephabliki ya Afrika Borwa.

23 HO AROLWA

Polelo ka nngwe ya Deed ena e na le dikarolo tse ka sebetsang ka tsela e ikemetseng, e nngwe ho e nngwe, mme haeba polelo efe kapa efe e fumanwa e sa sebetse kapa e ke ke ya kengwa tshehetsong ka lebaka lefe kapa lefe ke lekgotla le tshwanelehang la dinyewe, kahoo dipolelo tse setseng di ka sebediswa ka ho feletseng mme tsa tswela pele di sebediswa ka ho feletseng.

24 DIKAROLO TSE TSAMAEANANG

Deed ena e entswe ka dikarolo tse ngata tse tsamaelanang mme dikarolo tseo kaofela tse tsamaelanang di tla nkuwa hammoho ho bopa sesebediswa se le seng se tshwanang.

E saennwe mona Sandton

mohla la 4 March

20176

keng sa

ba Anglo American South Africa Limited

---

e nang le matla a bolaodi

E saennwe mona Cape Town

mohla la 5 March

20176

keng sa

ba AngloGold Ashanti Limited

---

e nang le matla a bolaodi

Paki:

Motshepuwa wa-1: Sophia Kathrina
Kisting-Cairncross

Motshepuwa wa-2: Mr John Richard
Parker Doidge

Motshepuwa wa-3: Mr Goolam
Mohammed Aboobaker

Motshepuwa wa-4: Ms Brigitte
Mathews

ANNEXURE A – DITSHEBETSO TSE TSHWANELEHANG

Ditshebetso tse Tshwanelehang ke dishafte kapa ditshebetso tseo e neng e le tsa kapa tse neng di sebediswa ke dikhamphani tse latelang tsa merafo ya kgauta ya Afrika Borwa, tse neng di sebetsa dinakong tse bontshitsweng:

- 1 Anglo American;
- 2 AngloGold (eo nakong e fetileng e neng e tsejwa jwalo ka Vaal Reefs Exploration and Mining Company Limited; e tlalehileng hore Dishafte tsa 1, 3, 4, 5, 6 le 7 di ile tsa rekiswa ke Vaal Reefs ka 1998 le Shafte ya 2 e ile ya rekiswa ka 2000, mohla wa thekiso e ne e le ka la 1 Phupu 2001; le hore morafo wa Joel e ne e le wa AngloGold pakeng tsa 1998 le Mmesa 2002);
- 3 Elandsrand Gold Mining Company Limited;
- 4 Free State Consolidated Gold Mines Limited;
- 5 East Rand Gold and Uranium Company Limited;
- 6 Western Deep Levels Limited;
- 7 President Brand Gold Mining Company Limited;
- 8 President Steyn Gold Mining Company Limited;
- 9 Western Holdings Limited;
- 10 Free State Consolidated Gold Mines (Operations) Limited;
- 11 Inter-Mines Services O.F.S. (Proprietary) Limited;
- 12 Free State Saaiplaas Gold Mining Company Limited;
- 13 Freddie's Consolidated Mines Limited;
- 14 Free State Geduld Mines Limited;
- 15 Welkom Gold Mining Company Limited; le
- 16 Video Mining Company Limited.

ANNEXURE B – FOROMO YA TOKOLLO

Tokollo ho tswa ditleleiming kaofela [Mohlaleli wa Tleleimi ya Tshwanelehang]

Nna, ya saenneng mona ka tlase,

[kenya mabitso a feletseng le nomoro ya boitsebahatso]

ke netefatsa hore

- 1 ke e mong wa Bahlahledi ba Ditleleimi ya hlahoswang ho Deed ya letlole la Trust e entsweng ke Q(h)ubeka Trust ("**the Trust**").
- 2 Ke lefeletswe, ka ho feletseng le ka ho phethahala, ditleleimi tsohle tsa ka bakeng sa Lefu la Matshwafo la Mosebetsing kgahlanong le Balefi ba Ditleleimi ho ya ka tumellano ya tefello ya ditleleimi tlasa yona Balefi ba Ditleleimi ba ileng ba theha letlole la Trust.
- 3 Tumellanong le melao ya letlole la Trust, Batshepuwa letloleng ba tshwanetse ho fuputsa haeba ke tshwaneleha bakeng sa melemo wa tefello kapa tjhe.
- 4 Ke a dumela le ho amohela ka mokgwa o ke keng wa fetoha hore –
  - 4.1 qeto ya Batshepuwa letloleng la Trust e bolelwang ho 3 ke ya ho qetela le e ntlamang;
  - 4.2 jwalo ka kgahlanong le letlole la Trust kapa motho ofe kapa ofe wa Batshepuwa letloleng la yona, nke ke ka ba le ditleleimi tsa sebopeho sefe kapa sefe ntle le (i) ho hlahlela tleleimi ya ho fumana ditlhapiso haeba qeto ya Batshepuwa letloleng e ntshehetsa, kapa (ii) ketsahalong ya ho hloleha hofe kapa hofe ha Batshepuwa letloleng ho ikamahanya le melao ya tokomane ena letlole la Trust, tleleimi e hlokang ho kengwa tshebetsong ha melao ya letlole la Trust Deed, kapa e hlokang hore Batshepuwa letloleng ba tsamaise ditaba tsa letlole la Trust ka tsela e hlokwang ho bona; le

4.3 jwalo ka kgahlanong le Balefi ba letlole la Trust, nke ke ka hlahlela tleleimi ya sebopeho sefe kapa sefe e hlahang ho ya ka Tokomane ena ya Letlole kapa Trust Deed, ho hloleha hofe kapa hofe ha Batshepuwa letloleng ho ikamahanya le melao ya Tokomane ena ya Letlole kapa Trust Deed, kapa ho hloleha ha Batshepuwa letloleng ho tsamaisa ditaba tsa letlole la Trust ka tsela eo ho hlokwang hore ba di tsamaise ka yona.

5 Bakeng sa merero ya dirapa 2 le 4:

5.1 Balefi ba Ditleleimi ba bolela Anglo American South Africa Limited le AngloGold Ashanti Limited le dikhamphani tsohle tsa bona tsa mehleng le tsa ha jwale tse laolang ka kotloloho kapa e seng ka kotloloho, makalana le/kapa dikhamphani tsa bomphato le batsamaisi le/kapa bahlokomedi le/kapa bahiruwa le/kapa batshwari ba diabo ba tsona ba mehleng le ba ha jwale kapa ba nakong e tlang kae kapa kae lefatsheng nako le nako kapa ofe kapa ofe wa bona kamoo ho ka bang ka teng; mme

5.2 Lefu la Matshwafo la Mosebetsi le bolela lefuba, lefuba la silicosis, kapa bokudi bofe kapa bofe bo bong ba phefumoloho bo fumanweng ka lebaka la kgiro morafong wa kgauta wa Afrika Borwa.

E saennwe _____ mohla la ____ wa _____

[kenya mabitso a feletseng mosaeni]

.

Tokollo ditleleiming kaofela [Mohlaleli wa Tleleimi wa Mophedisuwa]

Nna, ya saenneng mona ka tlase,

[kenya mabitso a feletseng le nomoro ya boitsebahatso]

ke netefatsa hore

- 1 Ke nna Mohlahledi wa Tleleimi wa Mophedisuwa ya hlahoswang ho Tokomane ena ya Letlole kapa Deed ya Trust e entsweng ke Q(h)ubeka Trust ("**Letlole la Trust**").
- 2 Ke lefeletswe, ka ho feletseng le ka ho phethahala, ditleleimi tsohle tsa ka kgahlanong le Balefi ba Ditleleimi ka lebaka la Lefu la Matshwafo la Mosebetsi la Mohlahledi wa Tleleimi ya Tshwanelehang ya hlokaletseng ho ya ka tumellano ya tefello ya ditleleimi tlasa ona Balefi ba Ditleleimi ba ileng ba theha letlole la Trust.
- 3 Tumellanong le melao ya letlole la Trust, Batshepuwa letloleng ba tshwanetse ho fuputsa haeba ke tshwaneleha bakeng sa melemo wa tefello kapa tjhe.
- 4 Ke a dumela le ho amohela ka mokgwa o ke keng wa fetoha hore –
  - 4.1 qeto ya Batshepuwa letloleng la Trust e bolelwang ho 3 ke ya ho qetela le e ntlamang;
  - 4.2 jwalo ka kgahlanong le letlole la Trust kapa motho ofe kapa ofe wa Batshepuwa letloleng la yona, nke ke ka ba le ditleleimi tsa sebopelo sefe kapa sefe ntle le (i) ho hlahlela tleleimi ya ho fumana ditlhapiso haeba qeto ya Batshepuwa letloleng e ntshehetsa, kapa (ii) ketsahalang ya ho hloleha hofe kapa hofe ha Batshepuwa letloleng ho ikamahanya le melao ya tokomane ena letlole la Trust, tleleimi e hloka ho kengwa tshebetsong ha melao ya letlole la Trust Deed, kapa e hloka hore Batshepuwa letloleng ba tsamaise ditaba tsa letlole la Trust ka tsela e hlokwang ho bona; le
  - 4.3 jwalo ka kgahlanong le Balefi ba letlole la Trust, nke ke ka hlahlela tleleimi ya sebopelo sefe kapa sefe e hlahang ho ya ka Tokomane ena ya Letlole kapa Trust Deed, ho hloleha hofe kapa hofe ha Batshepuwa letloleng ho ikamahanya le melao ya Tokomane ena ya Letlole kapa Trust Deed, kapa ho hloleha ha Batshepuwa letloleng ho tsamaisa ditaba tsa letlole la Trust ka tsela eo ho hlokwang hore ba di tsamaise ka yona.
- 5 Bakeng sa merero ya dirapa 2 le 4:
  - 5.1 Balefi ba Ditleleimi ba bolela Anglo American South Africa Limited le AngloGold Ashanti Limited le dikhamphani tsohle tsa bona tsa mehleng le tsa ha jwale tse laolang ka kotloloho kapa e seng ka kotloloho, makalana le/kapa dikhamphani

tša bomphato le batsamašiši le/kapa bahlokomedi le/kapa bahiruwa le/kapa batšwari ba diabo ba tšona ba mehleng le ba ha jwale kapa ba nakong e tlang kae kapa kae lefatšheng nako le nako kapa ofe kapa ofe wa bona kamoo ho ka bang ka teng; mme

5.2 Lefu la Matšwafo la Mosebetsi le bolela lefuba, lefuba la silicosis, kapa bokudi bofe kapa bofe bo bong ba phefumoloho bo fumanweng ka lebaka la kgiro morafong wa kgauta wa Afrika Borwa.

E saennwe _____ mohla la _____ wa _____

[kenya mabitso a feletseng mosaeni]